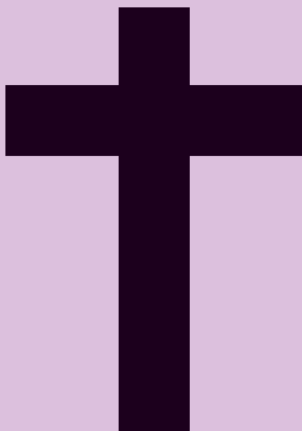

Lačo lafi taro
Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax
Romani

Lačo lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners. Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-12-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Dec 2023 from source files dated 4 Dec 2023
9c40ddbf-b9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d

Contents

Luka	1
----------------	---

Lačo lafi taro Luka

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso džuvdipe

¹ Mangleja Teofile, sar so džane, but džene lije te pisin tare kova so sasa, so o Dol obečisada prekale prorokura, a čerdilo maškar amende. ² Pisisade amende kola save korkore dikhlje vadži tare anglune đivesa thaj čerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuče pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem, ⁴ te šaj ave uverimo kaj si čačipe kova so sikade tut.

O meleko vačarol taro bijandipe e Jovaneso e Krstiteľeso

⁵ Kana sasa o Irod o caro ani Judeja, nesavo manuš so akhardola Zaharija sasa svešteniko tare Avijinaso redo. Lesi romni sasa tari koč e Aaronesi, thaj akhardola Jelisaveta. ⁶ Solduj džene sesa čacutne anglo Dol thaj živisade pale zapovestura thaj palo zakono e Gospodeso bizo nisavo bilačhipe. ⁷ Al len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane.

⁸ Jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa leso redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le barbutosa te džal ano Hram e Gospodeso te kadil. ¹⁰ Kana o Zaharija dija te kadil ano Hram, but manuša molisajle avral.

¹¹ Tegani e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Kana o Zaharija dikhlja le, but darajlo.

¹³ Al o meleko vačarda lese: "Ma dara, Zaharije! Čiri molitva sasa šundi. Čiri romni i Jelisaveta ka bijanol murše thaj tu ka de le alav Jovan. ¹⁴ Tu ka ave radosno thaj baxtalo thaj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa, ¹⁵ golese kaj vov ka avol baro anglo Gospod. Nikad ni ka pijol mol ni zuralo pijipe. Vov ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vodi pe dako. ¹⁶ O Jovane bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Gospod, angle lengo Dol. ¹⁷ Vov ka džal anglo Gospod sar glasniko ano Duxo thaj ano zuralipe e prorokoso e Ilijaso. Ka miril e ile e dadende premale e čhave thaj ka iril kolen so ni šunen ano gođaveripe e manušenđi save čeren kova so o Dol phenol kaj si šukar. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase."

¹⁸ O Zaharija vačarda e melekose: "Pale soste me gova ka džanav? Golese kaj sem purano thaj mingri romni si bute beršendi."

¹⁹ O meleko phenda lese: "Me sem o Gavriilo, o meleko savo ačhol anglo Dol. Bičhaldo sem te vačarav tuče kava lačo lafi. ²⁰ Ak, ka ave laloro thaj ni ka vačare dži gova đive dži kaj sa gova ni čerdol, golese so ni pačajan ane mingre lafura save ka pherdon ano pravo vreme."

²¹ E manuša adučarde e Zaharija thaj čudisajle sose gači majisajlo ano Hram. ²² Al kana o Zaharija iklilo, naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro. Gija e manuša haljarde kaj dikhlja ano Hram dičhipe.

²³ Kana nakhle e đivesa lese kandimase ano Hram, o Zaharija đelo čhere. ²⁴ Pale kala đivesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni thaj ni iklili avral taro čher pandž čhon. Vačarda: ²⁵ "Gija čerda mande o Gospod! Ane

kala ðivesa sikada mande po milost thaj uljarda mandar i ladž maškare manuša kaj ni sasa man čhave.”

O meleko vačarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ Kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni, o Dol bičhalda e meleko e Gavrilo ano foro Nazaret ani phuv Galileja ²⁷ ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Kana o meleko o Gavrilo avilo late, phenda: “Av radosno, tu so arakhljan milost. O Gospod si tusa. [Blagoslovimi san maškare džuvlja!”]

²⁹ I Marija but darajli tare lese lafura thaj dija goði savo sasa kava pozdrav. ³⁰ Al o meleko phenda laće: “Ma dara, Marija! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol. ³¹ Ak, ka ače khamni, ka bijane čhave thaj ka de le alav Isus. ³² Vov ka avol baro thaj ka akhardol Čhavo e Embareso. O Gospod o Dol ka dol le o prestolje lese paradadeso e Davideso. ³³ Vov ka carujil ane kuštika e Jakovese ane sa e ðivesa thaj lese carstvose ni ka avol krajo.”

³⁴ Tegani i Marija pučlja e meleko: “Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?”

³⁵ O meleko o Gavrilo vačarda laće: “O Sveto Duxo ka avol pe tute thaj o zuralipe e Embareso ka učarol tut. Golese kaj kova so ka bijandol ka avol sveto thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Ak, i čiri bibi i Jelisaveta ačhili khamni ane purane berša thaj ka bijanol murše. E manuša vačarde kaj voj naštine te ačhol khamni, al akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!”

³⁸ I Marija phenda: “Ake, me sem sluškinja e Gospodaresi. Nek avol palo čiro lafi!” Thaj o meleko ðelo latar.

I Marija džal te dičhol e Jelisaveta

³⁹ Pale gola ðivesa i Marija spremisajli thaj siđarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, ðeli ano čher e Zaharijaso thaj pozdravisajli e Jelisavetasa. ⁴¹ Kana i Jelisaveta šunda e Marijako pozdrav, čhelda o čhavo ane lako voði thaj i Jelisaveta pherdili Svetone Duxosa. ⁴² Ane sa o glaso vačarda e Marijaće: “Emblagoslovimi san maškare sa e džuvlja thaj blagoslovimo si o čhavo ane čiro voði. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu, i dej mingre Gospodaresi, aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dikh, kana šundem čiro pozdrav, čhelda o čhavoro ane mingro voði. ⁴⁵ Blagoslovimi san tu so pačajan kaj ka čerdol kova so vačarda tuće o Gospod!”

I Marija slavil e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija vačarda: “Slavil mingri duša e Gospode!

⁴⁷ Mingro duxo veselil pe ano Dol, ane mingro Spasitelj,

⁴⁸ golese so sasa milostivno e poniznone sluškinjaće.

Golese dikh, od akana ka akharen man blagoslovimi sa e manuša.

⁴⁹ Golese so čerda mande baro šukaripe o Zuralo Dol.

Sveto si leso alav!

⁵⁰ Vov si milostivno sa e manuše ðe tare sa e kuštika, kolende save daran lestar.

⁵¹ Pe vastesa sikada piro zuralipe, čhudija e barikanen ane lenđe ponosna mislura.

- 52 Čhudija e vladaren taro lengo tron,
thaj vazdija e teljarden.
- 53 E bokhalen čaljarda šukarimasa,
a e barvalen mukhlja čuče vastencar.
- 54 Pomožisada e Izraele, čire sluga,
golese kaj dol pe gođi taro milost,
- 55 sar so obečisada amare kuštikende,
e Avraamese thaj lese semese ane sa e đivesa.”
- 56 I Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovane o Krstitelj

57 Kana i Jelisavetaće avilo o sato te bijanol, bijanda čhave. 58 Laće pašutne thaj lači familia šunde kaj o Gospod sikada laće baro milost, thaj radujisajle lasa.

59 Kana o čavoro sasa ohtoto đive, avile te éeren le suneti thaj manglje te den le alav lese dadeso – Zaharija. 60 Al i Jelisaveta vačarda: “Na, leso alav ka avol Jovane!”

61 Von phende lače: “Naj tut khoni ani čiri familia gole alavesa!”

62 Tegani vastencar pučlje e dade e Zaharija sar bi vov mandola te avol leso alav. 63 Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil thaj pisisada: “Jovan ka avol leso alav.” Thaj savore čudisajle. 64 Tare jekh drom o Zaharija lija te vačarol thaj lija te slavil e Devle.

65 I dar e Devlesi avili ane sa lende pašutne thaj ki sa i bregali Judeja vačarda pe tare kava so sasa. 66 Savore so šunde gova, dije gođi tare gova thaj phende: “So ka avol tare kava čhavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste.”

O Zaharija prorokujil tare piro čhavo o Jovane thaj taro Mesija

67 O Zaharija, e Jovaneso dad, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokujisada:

- 68 “Blagoslovimo si o Gospod o Dol e Izraeleso
golese so avilo thaj ikalda pe* manušen!
- 69 Vazdija amende e zurale Spasitelje,
tari kuštik e carosi e Davidesi, pire slugasi,
- 70 sar so vačarda ano purano vreme
andare muja tare pire sveta prorokura,
- 71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura
thaj tare vasta savorende save mrzin amen.
- 72 Sasa milosno amare kuštikende,
thaj ispunisada piro sveto savez,
- 73 savez savo dija e Avraamese amare paradadese,
- 74 te ikalol amen tare vasta amare dušmajende,
te kanda e Devle bizi dar,
- 75 ano svetost thaj ano pravednost
angle leste sa dok sam džuvde.
- 76 A tu Jovane, mingro čhavo, ka ave akhardo proroko e Embareso
golese kaj ka dža anglo Gospod te pripremi lese o drom.
- 77 Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o spasenje
prekalo oproštenje tare lende grehura.

* 1,68 ikalda pe “počinda, otkupisada”

78 Golese so si e Devleso ilo šukar,
 ka avol o svetlost pe amende sar nevi sabalin,
 79 te svetlil kolende so bešen ano kalipe thaj ani sena e merimasi,
 a amare pingre ka phiren ko drom taro mir.”

80 A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Kana barilo, delo ani pustinja sa dži kaj ni iknilo angle Izraelcura te propovedil o Lafi e Devleso.

2

E Isuseso bijandipe

1 Ane gola divesa kana bijandilo o Jovane o Krstitelj, iknilo o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. 2 Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada ani Sirija. 3 Thaj savore đe te pisin pumare alava ko spisko – sa jekh ane gova foro kaj beše lenđe kuštika.

4 Gija o Josif golese so sasa tari familija thaj tari kuštik e Davidesi, delo taro Nazaret, so si ani Galileja, ano foro e Davideso savo akhardol Vitlejem thaj si ani phuv Judeja. 5 Delo gothe te pisil piro alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese thaj sasa khamni. 6 Kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. 7 Thaj bijanda pire anglune čhave. Pačarda le thaj čhuta le ani jaslica, golese kaj naj sasa than ani gostionica.

E čobanura thaj e melekura

8 Ane goja phuv pašo Vitlejem sesa nesave čobanura, save arakhlje ke poljura račasa pe bakren. 9 Tari jekh drom o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende thaj e Gospodaresi slava svetlisada len thaj von but darajle. 10 Al o meleko vačarda lenđe: “Ma daran! Dikh, anav tumenđe radosno lafi so ka avol sa e manušenđe! 11 Golese kaj ano foro e Davideso adive bijandilo o Spasitelj. Vov si o Hrist o Gospod. 12 Kava ka avol tumenđe znako pale savo ka pindžaren le: ka aračhen čhavore savo si pačardo thaj pašljol ani jaslica.”

13 Tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska e melekurenđi, save hvalina e Devle vačarindoj:

14 “Slava e Devlese ko učipe,
 thaj ki phuv mir maškare manuša
 save si pale Devleso manglipe.”

15 Kana e melekura đe le lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: “Ka dža dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Gospod.”

16 E čobanura đe le sigate thaj arakhlje e Marija, e Josife thaj e čhave sar pašljol ani jaslica. 17 Kana dikhlje le, savorende vačarde so o meleko lenđe vačarda taro čhavoro. 18 Savore save šunde so phende e čobanura, divisajle. 19 Al i Marija dija godi tare kala lafura thaj čhuta len ane piro ilo. 20 E čobanura irisajle, slavisade thaj hvalisade e Devle paše sa so šunde thaj dikhlje, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lenđe phendo.

21 Ohtoto divo palo bijandipe e čhaveso avilo o vreme te čeren le suneti. Dije le alav Isus, sar so vačarda o meleko, angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija thaj o Isus ano Hram

²² Kana avilo o vreme, o Josif thaj i Marija te džan palo adeti e thodimaso sar so si pale Mojsijaso zakono, ande e Isuse ano Jerusalem te preden le e Gospodese ano Hram, ²³ sar so si pisimo ane Gospodeso zakon kaj "svako čhavo murš savo putrol e dejako por te posvetil pe e Gospodese", ²⁴ thaj te anen kurbano "duj grlice il duj terne golubura" sar so si phendo ane Gospodeso zakon.

O Simeon pindžarda e Mesija

²⁵ Tegani sasa ano Jerusalem manuš kaso alav sasa Simeon. Kova manuš sasa pravedno thaj devlikano. Adućarda o Mesija te ikalol o Izrael taro ropstvo thaj o Sveto Duxo sasa pe leste. ²⁶ O Sveto Duxo sikada lese angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Gospodese Hriste. ²⁷ O Duxo vaćarda lese te džal ano Hram. Tegani o Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te ćeren o adeti pale Mojsijaso zakono. ²⁸ Kana o Simeon dikhlja e Isuse, lija le ke pire vasta, hvalisada e Devle vaćarindoj: ²⁹ "Gospode, akana muk ano mir te merol ćiro sluga, pale kova sar so phendan.

³⁰ Golese so mingre jakha dikhlje ćiro spasipe,

³¹ savo pripremisadan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo savo ka avol pe abandžije, thaj vov ka anol slava ćire manušende, e Izraelese."

³³ E Isusesi dej thaj lesa dad sesa ćudime so vaćarda o Simeon taro Isus. ³⁴ Tegani blagoslovisada len o Simeon thaj vaćarda e Marijaće, e Isusesi daće: "Dikh, kava čhavoro si odredimo bute manušen taro Izrael te peravol thaj te vazdol. Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. ³⁵ Gija ka sikadol so garandoj den ane pumare gođa. A tut i bari ćhurik ka pusavol ani duša."

I Ana zahvalil e Devlese pašo Mesija

³⁶ Sasa gothe thaj i Ana, e Devlesi proročica, e Fanuilosi čhej, tari kuštik e Asiresi. Voj sasa but purani. Efta berš živisada pe romesa thaj lako rom mulo, ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovarđe thaj štar berš*. Nikad ni džala taro Hram, al kandija e Devlese i rat thaj o đive, thaj postisada thaj molisada. ³⁸ I voj avili gothe ane gova vreme, hvalisada e Devle thaj vaćarda taro čhavoro savorende save adućarde o Dol te ikalol o Jerusalem.

³⁹ Kana o Josif thaj i Marija ćerde sa pale Gospodeso zakono, irisajle ani Galileja, ane pumaro foro ano Nazaret. ⁴⁰ A o čhavoro barilo thaj zurajlo. Pherdilo mudrost thaj o milost e Devleso sasa ane leste.

O Isus sar čhavoro ano Hram

⁴¹ E Isusesi dej thaj lesa dad đele sa jekh berš ano Jerusalem ke Bare đivesa i Pasha. ⁴² Kana sasa e Isuse dešuduj berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar kala Bare đivesa ano Jerusalem. ⁴³ Kana nakhle gola Bare đivesa, o Josif thaj i Marija đele čhere. O čhavoro o Isus aćhilo ano Jerusalem, al lesi dej thaj lesa dad gova ni džanglje ⁴⁴ Sar dije gođi kaj si o Isus maškare avera manuša save putujisade lencar, đele jekh đive phirindoj thaj pale gova lije te roden le ki familija thaj ke pire pindžarutne manuša. ⁴⁵ Kana ni arakhlje le, irisajle ano Jerusalem te roden le. ⁴⁶ O trito đive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare učitelja, sar šunol len thaj

* **2,37** Kava šaj te značil (1) voj sasa udovica 84 berš il (2) voj si udovica sava isi akana 84 berš.

pučol len. ⁴⁷ Savore save šunena e Isuse divisajle lese džanglimasa thaj lese irimasa o pučipe.

⁴⁸ Kana lesi dej thaj lesa dad dikhle le, čudisajle. Lesi dej vačarda lese: "Mingre čhaveja! So čere amencar kava? Ak, me thaj čiro dad daraljam thaj rodijam tut!"

⁴⁹ O Isus vačarda lenđe: "Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher mingre Dadeso?" ⁵⁰ Al von ni haljarde so vov manglja te phenol lenđe.

⁵¹ Tegani irisajlo lencar ano Nazaret thaj ane sa šunola len. Lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo. ⁵² O Isus barola ano mudrost, ano baripe thaj ano milost ko Dol i ke manuša.

3

O Jovane o Krstitelj pripravil o drom

¹ Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandžto berš, o Pontije o Pilat vladisada ani Judeja, o Irod vladisada ani Galileja, o Filip lesa phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada thaj o Lisanije vladisada ani Avilina, ² a kana o Ana thaj o Kajafa sesa šorutne sveštenikura, o lafi e Devleso avilo e Jovanese, e Zaharijase čhaveše, ani pustinja. ³ O Jovane delo taro than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi thaj propovedisada kaj e manuša trubun te irin pe tare pumare grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lenđe thaj te krstin pe. ⁴ Sar so angleder pisisada o proroko o Isaija, o Jovane sasa "o glaso so dol vika ani pustinja: 'Pripremin o drom e Gospodese!

Ravnin lese o drom!

⁵ Sa e doline te pherdon,
thaj sa e gore thaj e bregura te ravnin pe!
Sa e bande droma te aven prava,
a e bilače droma te aven ravnome.

⁶ Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!' "

⁷ O Jovane vačarda bute manušenđe save avena ke leste te krstil len: "Tumen e sapese čhave! Ko vačarda tumenđe kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol? ⁸ Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bučencar kaj irisaljen tare tumare grehura! Ma xoxaven tumen golesa so vačaren: 'Amaro paradad si o Avraam!' Golese kaj, me vačarav tumenđe kaj o Dol šaj i tare kala bara te vazdol čhaven e Avraamese. ⁹ Golese kaj o tover taro sudo e Devleso ačhol pašo koreno e kašteso thaj dži jekh kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka činol pe thaj ka čhudol pe ani jag."

¹⁰ E manuša pučlje e Jovane: "So te čera?"

¹¹ O Jovane vačarda lenđe: "Kas isi duj fistanura, nek dol jekh kolese so naj le nijekh, thaj kas isi xamase, nek dol kole kas naj."

¹² Avile te krstin pe thaj i nesave carincura thaj pučlje le: "Učitelju, so te čera amen?"

¹³ O Jovane phenda lenđe: "Ma manden pobut nego so si tumenđe vačardo taro vlast."

¹⁴ I nesave vojnatura pučlje le: "A amen so te čera?"

Vov vačarda lenđe: "Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren xoxaibe pe nikaste. Aven baxtale kolesa kobor počinen tumen."

¹⁵ E manuša ađučarde e Mesija thaj savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. ¹⁶ Al o Jovane vačarda savorende: “Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si pobaro mandar. Lese naj sem dostojno ni o dora tare sandale te putrav. Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj e jagasa. ¹⁷ Le isi vila ane vasta te čistil o gumno thaj te čidol o điv ane piro ambari, al i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol.” ¹⁸ Gija but aver lafura vačarda o Jovane e manušenđe te iril pe e Devlese thaj propovedisada lende o Lačo lafi.

¹⁹ Al o Jovane prekorisada e vladare e Irode golese so lija romnjaće pire phralese romnja e Irodijada thaj i paše but bilače buća so ćerda. ²⁰ Pale sa gova o Irod ćerda i kava: čhuta e Jovane ano phanglipe.

O Jovane krstil e Isuse

²¹ Kana o Jovane krstisada sa e manušen, krstisajlo i o Isus. Thaj dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo ²² thaj o Sveto Duxo ulilo pe leste ano oblik sar golubo. Thaj šundilo glas taro nebo: “Tu san mingro čhavo o manglo. Tu san mingro manglipe!”

E kuštika e Isuse Hristese

²³ E Isuse sasa paše tranda berš kana počnisada piri služba. E manuša smatrisade kaj o Isus si čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

²⁴ O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matat sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janej sasa čhavo e Josifeso.

²⁵ O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

²⁶ O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maat sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

²⁷ O Joda sasa čhavo e Joananaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil sasa čhavo e Nirijaso.

²⁸ O Niri sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Adijeso.

O Adija sasa čhavo e Kosamaso.

O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.

O Elmadam sasa čhavo e Iroso.

²⁹ O Ir sasa čhavo e Isuseso.

O Isus sasa čhavo e Eliezereso.

O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso.

O Jorim sasa čhavo e Matataso.

O Matat sasa čhavo e Leviso,
³⁰ O Levi sasa čhavo e Simeoneso,
O Simeon sasa čhavo e Judaso.
O Juda sasa čhavo e Josifeso.
O Josif sasa čhavo e Jonameso.
O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.
³¹ O Eliakim sasa čhavo e Melejaso.
O Meleja sasa čhavo e Menaso.
O Mena sasa čhavo e Matateso.
O Matata sasa čhavo e Nataneso.
O Natan sasa čhavo e Davideso.
³² O David sasa čhavo e Jesejeso.
O Jesej sasa čhavo e Jovideso,
O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
O Salmon sasa čhavo e Naasoneso.
³³ O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
O Admin sasa čhavo e Arnijeso.
O Arni sasa čhavo e Esromeso.
O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
O Fares sasa čhavo e Judaso.
³⁴ O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
O Jakov sasa čhavo e Isaakoso.
O Isaak sasa čhavo e Avraameso.
O Avraam sasa čhavo e Taraso.
O Tara sasa čhavo e Nahoreso.
³⁵ O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
O Ragav sasa čhavo e Falekeso.
O Falek sasa čhavo e Evereso.
O Ever sasa čhavo e Salaso.
³⁶ O Sala sasa čhavo e Kainameso.
O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso.
O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
O Sim sasa čhavo e Nojaso.
O Noje sasa čhavo e Lameheso.
³⁷ O Lameh sasa čhavo e Matusalaso.
O Matusala sasa čhavo e Enoheso.
O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
O Jaret sasa čhavo e Malaleileso.
O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
³⁸ O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
O Enos sasa čhavo e Siteso.
O Sit sasa čhavo e Adameso.
O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

*O beng iskušil e Isuse
(Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)*

¹ O Isus pherdo Sveto Duxo irisajlo tari len i Jordan thaj inđarda le o Duxo ani pustinja, ² kaj o beng iskušisada le saranda ðive. Gola ðive khanči ni xalja, thaj kana nakhle e saranda ðive, bokhajlo.

³ Tegani vačarda lese o beng: “Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro.”

⁴ O Isus phenda lese: “Ano Sveto lil ačhol: ‘O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro.’”*

⁵ Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv tari jekh drom. ⁶ O beng vačarda lese: “Tuće ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj mande dija pe thaj me ka dav la kase mangav. ⁷ Tu ako pere angle mingre koča sa čiro ka avol.”

⁸ O Isus vačarda lese: “Ano Sveto lil ačhol: ‘Per ke koča e Gospodese e Devlese čirese thaj lese jekhese kande.’”†

⁹ Pale gova o beng inđarda le ano Jerusalem, čhuta le najučeste po Hram thaj vačarda lese: “Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele, ¹⁰ golese kaj ano Sveto lil ačhol:

‘Vov ka phenol pe melekurende te aračhen tut’

¹¹ thaj: ‘ka lol tut ke vasta

te ma čalave tut ko bar će pingresa.’”‡

¹² O Isus vačarda lese: “Ano Sveto lil ačhol:

‘Ma iskuši e Gospode, e Devle čire.’”§

¹³ Kana o beng završisada sa e iskušenjura, ðelo lestar dži aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ O Isus irisajlo ano zuralipe e Duxoso ani Galileja thaj o lafi lestar ðelo pe sa e thana. ¹⁵ Sikada ane lenđe sinagoge thaj savore šukar lestar vačarde.

E Isuse traden taro Nazaret

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo piro adeti džalasa ani sinagoga thaj uštilo te čital. ¹⁷ Dije le o Lil e prorokoso e Isajaso, putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ “O Duxo e Gospodese si pe mande,

golese kaj pomazisada man thaj bičhaldal man

te anav o Lačo Lafi e čororende [bičhaldal man te sastarav len, saven isi dukhade ile],

te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime,

thaj e korende kaj ka dičhen,

thaj e mučime ka aven mukhle,

¹⁹ te vačarav taro lačo berš taro milost e Gospodese.”

²⁰ Tegani phanglja o Lil, dija le e slugase thaj bešlo. Savore ani sinagoga dikhle ane leste ²¹ thaj o Isus lija te vačarol lenđe: “Ađive, kava so šunden taro Sveto lil pherdilo.”

²² Savorende sasa šukar thaj sesa baxtale kale šukar lafesa so ikילו andaro leso muj thaj pučlje pe: “Naj li kava e Josifeso čhavo?”

* 4,4 5. Mojs 8:3 † 4,8 Pnz 6:13 ‡ 4,11 Psalam 91,11–12 § 4,12 Pnz 6,16

²³ O Isus vačarda lende: “Čače, tumen mande ka vačaren kaja poslovica: ‘Lekarona, sastar korkore tut!’ So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum čher i kate ane čo than kaj bariljan.”

²⁴ Tegani vačarda: “Čače vačarav tumende, nijekh proroko naj manglo ano po than kaj barilo. ²⁵ A čače vačarav tumende: But džuvlja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršnd ni pelo* trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bokhalipe pe sa i phuv. ²⁶ A o Ilija ni sasa bičhaldo ni jekhače lendar, sasa bičhaldo ke abandžijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh džuvli kaso rom mulo. ²⁷ Thaj but sesa gubava ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso thaj khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman Sirijančo.”

²⁸ Savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. ²⁹ Thaj uštile thaj tradije le avral taro foro thaj inđarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čuden le odupral natele. ³⁰ Al o Isus nakhlo maškar lende thaj đelo pire dromesa.

O Isus ikalol e demone taro manuš

(Mk 1,21–28)

³¹ Pale gova o Isus ulilo ano Kafarnaum ano Galilejsko foro thaj sikada ko đive e savatoso. ³² E manuša čudisajle lese sikajimasa, golese kaj ane leso vačaripe sasa vlast.

³³ Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa o bilačo duxo, thaj vov dija vika: ³⁴ “So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te mudare amen? Džanav ko san tu: Sveco e Devleso!”

³⁵ O Isus zapretisada le: “Phande čo muj thaj iklji lestar!” Tegani o beng perada e manuše angle sa e manuša, iklilo lestar thaj khanči ni čerda lese bilače.

³⁶ Ane savorende avili i dar thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bilače duxurende te ikljon thaj von ikljen!” ³⁷ Thaj đelo o lafi lestar ane sa e pašutne thana.

O Isus sastarol buten

(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

³⁸ O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e Simonese. E Simonese sasuja sasa la bari jag thaj rodije lestar te vazdol la. ³⁹ O Isus ačhilo paše late, pretisada e jagače thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len.

⁴⁰ Kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa dži jekh nasvalipe ande len angle leste, a vov pe savorende čhuta pe vasta thaj sastarda len. ⁴¹ E benga ikilile leste tare pherdo manuša thaj dije vika thaj vačarena: “Tu san o Čhavo e Devleso!” Al o Isus darada len te ma vačaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist.

⁴² Kana iklilo o đive, iklilo thaj đelo ani pustinja. E manuša rodije le thaj avile leste thaj manglje te ačhaven le te ma džal lendar. ⁴³ Al o Isus vačarda lende: “Trubul ane avera forura te vačarav o Lačo lafi taro Carstvo e Devleso, golese sem bičhaldo.” ⁴⁴ Thaj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

* **4,25** o bršnd ni peloAno original ačhol: “o nebo phanglilo”.

5

*O Isus akharol e anglune sikaden
(Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)*

¹ Jekh drom kana o Isus ačhilo pašo Galilejsko jezero*, čidije pe paše leste but manuša, te šunen o Lafi e Devleso. ² Tegani dikhlja duj čamcura kaj ačhen ko than. E manuša save dolen mačhe iklile lendar thaj thode e mreže. ³ O Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Thaj bešlo thaj sikada e manušen taro čamco.

⁴ Kana ačhilo te vačarol e manušende, vačarda e Simonese: "Dža ko duboko paj thaj čhude e mreže čire thaj dol mačhen." ⁵ O Simon vačarda lese: "Gospode! Celo rat dijам zor thaj khanči ni doldam, al tu te phendan, ka čhudav e mreže." ⁶ Kana čerde gova, dolde bute mačhen thaj e mreže lije te pharadon. ⁷ Tegani vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te ikalen e mreže thaj avile te pomožin lenđe. Von avile thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo.

⁸ Kana kova dikhlja o Simon Petar, pelo ke koča angle Isusesse pingre thaj vačarda: "Dža mandar, Gospode! Me sem grešno manuš." ⁹ Golese kaj dolda le dar thaj savoren save sesa lesa tare but mačhe so dolde. ¹⁰ Gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane, e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Tegani o Isus vačarda e Simonese: "Ma dara, od akana ka dole e manušen."[†]

¹¹ Kana ikalde e čamcura ki obala, ačhade sa thaj đele pale leste.

O Isus sastarda e gubavco

¹² Kana sasa o Isus ane jekh foro, avilo paše leste jekh manuš so sasa but gubavo. Kana dikhlja e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv thaj molisada le vačarindoj: "Gospode! Ako mande šaj te sastare man!"

¹³ O Isus vazdija po va, dolda le thaj phenda: "Mangav. Av thodo!" Thaj i guba tar lesi koža sigate crdija pe. ¹⁴ O Isus naredisada le: "Ma vačar kova khanikase. Al dža thaj sikado e sveštenikose thaj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije ane po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša."

¹⁵ O lafi taro Isus sa pobut šundilo thaj e manuša sa pobut čidije pe te šunen le thaj te sastarol len tar lengo nasvalipe. ¹⁶ Al vov đelo ko than kaj naj khoni thaj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phiol

¹⁷ Jekh đive o Isus sikada ano jekh čher thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Judeja thaj andaro Jerusalem. A i zor e Gospodaresi sasa pe leste te bi vov sastarola. ¹⁸ Thaj dikh, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo naštime te phiol thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. ¹⁹ Kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus.

²⁰ Kana dikhlja lengo pačajipe, vačarda lese: "Manušeja, oprostín pe će grehura!"

* **5,1** Galilejsko jezero aver alav pašo Genisaretsko jezero † **5,10** ka dole e manušen simbolično značil: o Petar te indarol o Lafi e Devleso e manušende.

21 Taj e fariseja taj e učitelja taro Mojsijaso zakono lije ane peste te den gođi: "Savo si kava savo hulil po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?"

22 Kana o Isus haljarda so von den gođi ane peste, vačarda lenđe: "So den gođi ane tumare ile?" 23 So si po lokho te phenol pe: 'Oprostini pe e grehura čire', il te phenol pe e manušese savo našti phirol: 'Ušti taj phir?' 24 Al te džanen kaj isi man, me o Čhavo e manušeso‡, vlast ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumenđe mi zor." Tegani irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol taj phenda: "Tuče phenav! Ušti taj le čo than e pašljimaso taj dža ane čo čher."

25 Sigate uštilo angle lende taj lija po than e pašljimaso taj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. 26 Savore sesa radosna taj hvalisade e Devle. Pherdile dar taj vačarde: "Čudo dikhljam ađive!"

O Isus akharol e Levi (Mateje)

27 Pale gova iklilo taj dikhlja e carinco§ savo akhardola Levi sar bešol ki carina, taj vačarda lese: "Av pale mande." 28 Taj o Levi uštilo, ačhada sa taj đelo pale leste.

29 E Isusese čerda o Levi ano po čher baro xape. Sesa gothe but carincura taj avara manuša bešle lesa ko astali. 30 E fariseja taj lende učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika taj te vačaren lese sikadenđe: "Sose xan taj pijen e carincurenar taj e grešnikurenar?"

31 O Isus vačarda lenđe: "Ni trubul e sastenđe doktora, nego e nasvalenđe. 32 Me ni aviljem te akharav e pravednikuren, nego aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe."

E Isuse pučen pašo post

33 Von vačarde lese: "Sose e Jovanese sikade postin taj molin pe e Devlese, gija čeren taj e farisejska sikade, al čire xan taj pijen?"

34 O Isus vačarda lenđe: "Šaj li čhuve e gosturen save avile ko abav te postin dok slavin e mladoženjasa? 35 Ka avol o đive kana ka len lendar e mladoženja, tegani i von ka postin."

36 Taj vačarda lenđe i paramič: "Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol taj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano. 37 Taj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha taj ka čhordol i mol, a e morčha ka pharadon.* 38 Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha. 39 Taj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: 'I purani si po šukar.' "

6

O Isus po baro taro savato

‡ 5,24 O Isus korkoro pes akharol "o Čhavo e manušeso". § 5,27 E Jevreja mrzisade e poreznikuren golese so e poreznikura sesa Jevreja save čerdile izdajice gijate so saradujisade e Rimljanurenar save okupirisade o Izrael. Gothe i e poreznikura sesa nepoštена, čorena tare Izraelcura pare. * 5,37 I nevi mol našti čhuvol pe ani purani morčhi golese kaj i nevi mol šuvljol taj buljol i tegani bi pharavola i purani morčhi.

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro điv, lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje. ² Nesave fariseja vačarde: “Sose čeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?”*

³ O Isus vačarda lenđe: “Ni li čitisaden ano Sveto lil so čerda o David kana bokhajlo vov thaj i okola so sesa lesa? ⁴ Dija ano čher e Devleso† thaj lija e mangre save sesa čhute sar kurbano, save šajine te xan samo e sveštenikura. O David xalja thaj dija i kolende so sesa lesa.” ⁵ Tegani o Isus vačarda lenđe: “Me o Čhavo e manušeso sem pobaro i taro savato.”

O Isus sastarol ko savato

⁶ Ko aver savato o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlje palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. ⁸ Al o Isus džanglja so von den gođi thaj vačarda e manušese kaso va sasa šuko: “Ušti thaj ač akari ko maškar!” O manuš uštilo thaj ačhilo angle savorende.

⁹ Tegani o Isus vačarda lenđe: “Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerol pe šukar il bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?” ¹⁰ Thaj dikhlja savoren so sesa gothe thaj vačarda e manušese: “Sikav čo va.” Vov gija i čerda, thaj leso va sastilo. ¹¹ E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono pherdile bari holi thaj vačarde jekh averese so te čeren e Isusesa.

O Isus akharol e dešudujen apostoluren

¹² Ane gola đivesa o Isus ikhilo ko brego te molil pe e Devlese thaj sasa celo rat ano molipe e Devlesa. ¹³ Kana sasa đive, akharda pe sikaden thaj lendar birisada dešudujen thaj akharda len apostolura:

¹⁴ e Simone kas akharda Petar,
thaj lese phrale e Andrija,

e Jakove
thaj e Jovane,
e Filipe

thaj e Vartolomeje,

¹⁵ e Mateja
thaj e Toma,

e Jakove e Alfejevese čhave
thaj e Simone savo sasa Zilot‡,

¹⁶ e Juda e Jakoveso

thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe

¹⁷ O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than. Sesa odori but lese sikade thaj but manuša andari sa i Judeja, taro Jerusalem, taro foro Tir thaj taro foro Sidon thaj tare pašutne thana save si pašo more. ¹⁸ Von avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe. Sastardile i kola save sesa mučime tare bilače duxura. ¹⁹ Sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikhljola zor thaj sastardona savore.

²⁰ O Isus dikhlja ane pe sikade thaj vačarda:

* **6,2** E fariseja dikhlje čak i o moripe o điv vastencar sar bari bući ko savato savi ni trubuje te čeren pale Mojsijaso zakono. † **6,4** O “šatori e sastankoso” ‡ **6,15** Pobunjeniko (“Zilot”) savo uštilo protiv o rimsko vlast.

“Blagoslovime sen tumen save sen čore,
golese kaj tumaro si o Carstvo e Devleso.

21 Blagoslovime sen tumen save sen bokhale,
golese kaj ka čaljon.

Blagoslovime sen tumen save roven akana,
golese kaj ka asan.

22 Blagoslovime sen kana e manuša ni manden tumen, čhuden tumen, ladžaren tumen thaj tumaro alav ni manden sar e bilačhengo golese so pačan ane mande ano Čhavo e manušeso. 23 Radujin tumen ane gova dive thaj čhelen, golese kaj bari si tumari plata ko nebo. Golese kaj gija čerde e prorokurenđe lenđe paradada.

24 Al jao tumenđe e barvalenđe,
golese so več lijen tumari uteha.

25 Jao tumenđe save sen akana čale,
golese so ka bokhavon.

Jao tumenđe save akana asan,
golese so ka aven bibaxtale thaj ka roven.

26 Jao tumenđe kana sa e manuša vačaren sa šukar tumendar,
golese kaj gija lenđe paradada vačarde šukar tare xoxavne pro-
rokura!”

Manden tumare dušmanuren

27 “Al tumenđe save šunen vačarav: Manden tumare dušmanuren!
Šukar čeren kolende save mrzin tumen! 28 Blagoslovin kolen save den
tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren
tumencar. 29 Koleso savo čalavol tut pi čham, iri aver thaj kole savo
mandol tutar o ogrtači, de čo fostano. 30 De svakone okova so rodol tutar
thaj te lija tutar ma rode palal. 31 Gova so manden te čeren e manuša
tumende, tumen čeren lenđe!

32 Ako manden samo okolen save tumen manden, savi si tumari hvala?
Golese kaj čak i e grešnikuraŠ manden okolen save len manden. 33 Thaj
ako čeren šukar kolende save tumenđe čeren šukar, savi si tumari hvala?
Golese kaj i e grešnikura čeren gija. 34 Thaj ako den zajam okolende
savendar adučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e
grešnikura e grešnikurenđe den zajam te len palem gači.

35 Nego, manden tumare dušmanuren thaj čeren lenđe šukar! Den
zajam te ni manden khanči golese. Gija ka avol tumen bari plata
thaj ka aven čhave* e Najbare Devlese†, golese kaj si vov šukar‡ i e
nezahvalnonenđe thaj e bilačhenđe. 36 Golese aven milosrdna sar so si
tumaro Dad taro nebo milosrdnoŠ.”

O Isus sikavol te ma osudi averen

Š 6,32 Ponekad o lafi “grešnikura” koristisade e religiozna manuša sar e farizeja e manušenđe save ni ičarde o zakono gija sar e farizeja so mislisade kaj trubul. Izraz “grešniko” koristisada pe baše manuša save smatrisajle po bare grešnikura tare avera manuša. Na primer, gija dena vika e poreznikuren thaj prostitutken. * 6,35 ka aven čhave e Najbare Devlese so značil te sikava e Devlese osobine thaj e Devleso karakteri. † 6,35 e Najbare Devlese nazivil pe e Devlese. Sikavol pe lesi veličina i autoritet. Kava lafi si slično sar “suvereno” il “vrhovno”. Gova značil “Najbaro Dol” il “Najvrhovno đeno” il “Dol savo si embaro savorendar” ‡ 6,35 šukar O Dol dol milost gija so dol šukaripe kolende save ni zaslužin. § 6,36 milosrdno O Dol dol milosrđe gija so ni dol kazna kolende save zaslužin.

37 "Ma sudin thaj ni ka aven sudime. Ma osudin thaj ni ka aven osudime. Oprostin thaj ka oprostil pe tumenđe. 38 Den thaj ka dol pe tumenđe. Pòbari mera thaj popherdi ka dol pe tumenđe ane tumare vasta. Golese save merasa merin gaći ka iril pe tumenđe."*

39 Thaj o Isus vaćarda lenđe paramič: "Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? 40 Nijekh sikado naj pobaro tare po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji.†

41 Sose diče i treska ane čire phralesi jakh, al o kaš ani čiri jakh ni diče? 42 Sar šaj vaćare čire phralese: 'Phrala, ač te ikalav i treska andari čiri jakh,' al čiro kaš ani čiri jakh ni diče? Dujemujengo! Ikal angleder čiro kaš andari čiri jakh, pa ka diče te ikale čire phralese i treska andari jakh."

Kaš thaj leso bijanipe

43 "Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilačo bijanipe, ni bilačo kaš savo bijanol šukar bijanipe. 44 Golese sa e kašta pindžardon pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni čiden pe tare kangre. 45 E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar, a bilačo manuš andar po ilo ikalol bilačipe, golese kaj andaro muj leso ikljol okova sosa si pherdo leso ilo."

E Isuseso sikajipe si šukar temelji

46 "Sose akharen man: 'Gospode! Gospode!', a ni čeren sa so vaćarav tumenđe? 47 Ka vaćarav tumenđe savo si kova savo avol ke mande thaj šunol mingre lafura thaj čerol len: 48 Vov si sar manuš savo čerol po čer, pa hunol rupa thaj čalavol temelji ko bar thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova čer thaj našti peravol le, golese kaj si leso temelji ko bar. 49 A kova savo šunda a ni čerda, si sar manuš savo čerol po čer ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol thaj gova čer rumil pe sa."

7

E kapetaneso zuralo pačajipe

1 Kana vaćarda o Isus sa kava angle manuša, đelo ano foro o Kafarnaum. 2 Jekhe rimskone kapetano* sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dži o meripe, save vov but manglja. 3 Thaj kana o kapetano šunda e Isuses,† bičhaldal leste e phurederen e Jevrejende‡ te molin le te avol te sastarol lese sluga. 4 Von avile ko Isus thaj but molisade le vaćarindoj: "Trubul gova te čere lese, 5 golese kaj mandol amare manušen thaj vov pestar čerda amende sinagoga."

6 Thaj o Isus đelo lencar. Thaj kana avile pašo čer, bičhaldal o kapetano pe amalen te vaćaren lese: "Gospode! Ma čhuv tuće gova pharipe golesa

* 6,38 O Dol si sar šukar trgovco e đivesa savo čhuvol pobut o điv thaj tresil le em čhuvol gaći te čhordol tari mera, gaći but ka dol tumen. † 6,40 Manuš mora te dičhol šukar ko ka avol leso učitelji, golese so ka avol sar leste. Al te o učitelji ni sikavol šukar (golese kaj si duxovno koro), ka avol xoxado o sikado. * 7,2 kapetano manuš savo komanduil pe šel vojnikura † 7,3 O kapetano (o šoralo e šelengo) šunda so o Isus sastarda bute manušen, thaj kaj si vov paše, kaj irisajlo ano Kafarnaum. ‡ 7,3 O Isus si Jevrejo a o kapetano naj, pa o kapetano dija pe gođi kaj o Isus ka šunol len te molisade le e Jevreja. But droma e rimska vojnikura sesa dušmanura e Jevrejende.

so ka de an mo čher, golese so me naj sem dostojno te ave tali mi streja. §
 7 Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. 8 Golese kaj sem i me manuš tale nekas autoritet thaj isi man tale mande vojnikura, pa vačarav jekhese: 'Dža' thaj vov džal. Vačarav dujtone: 'Av' thaj vov avol. Vačarav me mingre slugase: 'Čher', thaj čerol gova."*

9 Thaj kana šunda gova o Isus, čudisajlo thaj irisajlo e manušenđe save đe le pale leste thaj vačarda lenđe: "Vačarav tumende, vadži ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gači pačajipe."† 10 Thaj kana irisajle čhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija tare mule e čhavore

11 Na but pale gova, o Isus đelo ano foro savo akhardola Nain,‡ thaj đe le se lesa sikade thaj pherdo manuša. 12 Kana avile pašo vudar e foroso thaj dikh, nesave terne čhave ikalde mule, jekhore čhave ani dej, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro džana lasa te prahon e čhave. 13 Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal laće thaj vačarda laće: "Ma rov!" 14 Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo čhavo thaj e manuša save inđarena le ačhile. Thaj o Isus vačarda: "Čhaveja! Tuće vačarav, 'Ušti!' " 15 O mulo čhavo džuvdilo em bešlo thaj lija te vačarol thaj o Isus dija le lese daće.

16 Savore darajle thaj hvalisade e Devle. Vačarde: "Baro proroko maškar amende" thaj: "O Dol avilo te pomognil pire manušenđe."§ 17 Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana.

O Isus si Mesija a o Jovane čerda lese o drom

18 Thaj vačarde e Jovanese* lese sikade sa so o Isus čerda. Thaj akharda o Jovane pire dujen sikaden 19 thaj bičhalda len ko Gospod te pučen le vačarindoj: "Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?"†

20 Thaj avile ko Isus gola duj manuša thaj phende lese: "O Jovane o Krstitelj bičhalda amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?' "

21 A ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe thaj tare bilače duxura thaj bute koren dija dičhipe. 22 Thaj o Isus phenda e Jovanese sikadenđe: "Džan thaj vačaren e Jovanese so

§ 7,6 E Jevreja ne bi džana andre ano čher savo naj jevrejsko te ma bi avena duxovno melale.

* 7,8 Sar o kapetano so isi le autoritet te phenol e vojnikurende, o Isus isi le autoritet te phenol e nasvalimase te načol. † 7,9 O Isus očekujisada e Jevreja te avol len gasavo pačajipe, al naj sasa len. Vov ni očekujisada te avol e abandžijen gasavo pačajipe, al palem, kale manuše sasa.

‡ 7,11 Kava si pašo than kaj o proroko o Jelisije vazdija tare mule e jekhore čhave angleder but šel berša (dikh 2. Car 4,8-37). § 7,16 E manuša verovatno dije godi kaj o Isus sasa baro proroko sar o Ilija il o Jelisije, golese kaj samo von vazdije ani Purano Savez nekas tare mule (1. Car 17,17-24; 2. Car 4,18-37).

* 7,18 O Jovane o Krstitelj sasa ano phanglipe. † 7,19 E Jevreja očekujisade o Mesija te avol thaj te avol caro savo ka spasilen len taro rimsko vlast. Ni adučarde te avol samo Spasitelj ano duxo. O Jovane pindžarda e proročanstvura taro Mesija sar so si o Is 42,7; 61,1-2 (dikh gija Lk 4,18-19). Gija adučarda te avol o Isus caro, thaj e Jovane thaj averen pravdenonen manušen ikalola taro phanglipe, thaj te sudil te kaznil e manušen save ni manglje e Mesija (dikh e Jovanese vačaripe ano Lk 3; 9; 16-17), al tare gova vadži khanči ni čerdilo.

dikhljen thaj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuce šunen, e mule ušten, thaj okolende save si ani potreba vačarol pe o Lačno lafi. † 23 Thaj vačaren lese i kava: 'O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!' "

24 Thaj kana đe e sikade e Jovanese, o Isus lija te vačarol taro Jovane e manuŕende: "So ikliljen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki balval? Na! 25 Il so ikliljen te dičhen? Manuŕe ane barvale fostanura urade? Na! Gasave manuŕa phiraven barvale fostanura thaj ano ŕukaripe beŕen ane carska palate. 26 Il ikliljen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. 27 Golese so si o Jovane manuŕ kastar o Dol vačarda ane piro Sveto lil:

'Ak me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka pripremil tuče o drom angle tute.'

28 Vačarav tumende, tare sa e manuŕa save sesa bijande ni sasa[§] pobaro taro Jovane o Krstitelj thaj po baro si lestar o emcikno ano Carstvo e Devleso."

O Isus sikavol e manuŕen kaj trubul te prihvatim le em e Jovane

29 Sa e manuŕa so ŕunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindžarde kaj si e Devleso sikajipe ŕukar thaj krstisajle e Jovanese krstimasa. 30 A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijasno zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lende. Thaj von ni manglje o Jovane te krstil len.

31 A o Isus vačarda: "Kasa te uporediv kale manuŕen save si akana džuvde? Thaj so te vačarav lendar? 32 Von si sar manuŕa* save beŕen ko drom thaj akharen jekh avere thaj vačaren:

'Baŕaldam tumende vesela đilja,†
a tumen ni čhelden,
baŕaldam tumende žalosna đilja,
a tumen ni rujen.'

33 Golese, avilo o Jovane o Krstitelj. Savo ni xal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: 'O beng ane leste!' 34 Aviljem me, o Čhavo e manuŕeso, savo xav thaj pijav, a tumen vačaren: 'Dikh, manuŕ halano thaj mato, amal e carinconengo thaj e greŕnikurengo!' 35 Al, sa gola so prihvatise gova sikajipe, phende kaj si e Devleso mudrost čačukano!" ‡

O Isus ŕaj te oprostil e grehura

36 Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te xal mangro ke leste thaj vov đelo ano čher e farisejeso thaj čhuta pe paŕo astali. § 37 Thaj dikh, sasa i džuvli ando foro savače džanglja pe kaj si greŕnica, ŕunda kaj si o Isus paŕo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda* skupo miris ko čaro savo sasa taro mramorno bar. 38 Rojindoj, peli ke pe koča paŕe lese pingre. Lače asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvencar

‡ 7,22 Kava so čerda o Isus sikadol kaj si vov o Mesija, sar so an po Lil o proroko Isaija pisisada (Is 29,18-19; 35,5-6; 61,1-2). § 7,28 Ano original ačhol: "maŕkare bijande tare džuvlja" si metafora "tare sa e manuŕa save sesa džuvde".

* 7,32 manuŕa Ano original ačhol "čhavore". † 7,32 Baŕaldam ... vesela đilja Ano original "Baŕaldam ... flauta". ‡ 7,35 O Isus kala izrekasa manglja te phenol kaj e manuŕa trubuje te prihvatim e Isuse em e Jovane. § 7,36 Sasa običaj kana e muŕŕa džana ke gasave večere, dok xana beŕenasa paŕlindoj paŕo astali. * 7,37 Sasa o adeti ane gova vreme e manuŕa save naj sesa akharde ko xape ŕajine te aven thaj te dičhen thaj te ŕunen al ni xana e akhardencar.

thaj pe balencar koslja len thaj čumidija lese pingre thaj makhlja len e mirisesa.

³⁹ A kana dikhlja o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: “Te avol proroko, bi džanola ko si kaja džuvli savi dolol le† golese kaj si grešnica!”

⁴⁰ A o Isus phenda lese: “Simone! Isi man khanči te vačarav tuče.”

A vov vačarda: “Učitelju, vačar.”

⁴¹ A o Isus vačarda: “Duj džene sesa dužna jekhe manušese. Jekh sasa dužno panšel srebrenjakura‡ a o dujto pinda. ⁴² Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o dugo lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?”

⁴³ A o Simon vačarda lese: “Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro dugo.”

A o Isus vačarda lese: “Gija si, šukar vačardan.”

⁴⁴ Thaj irisajlo premali džuvli em vačarda e Simonese: “Diče li kala džuvlja! Me aviljem ane čo čher, paj ni andan me pingrende,§ a voj pe jasvencar thoda len, a pe balencar koslja len. ⁴⁵ Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre.* ⁴⁶ Uljesa ni makhljan mo šoro, a voj mirisesa makhlja me pingre. † ⁴⁷ Golese vačarav tuče: ‘Baro manglipe sikada mande, golese so si lače oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.’” ⁴⁸ A lače vačarda: “Oprostime si čire grehura.”

⁴⁹ Thaj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: “Savo si kava so e grehura šaj oprostil?”

⁵⁰ A e džuvljače vačarda: “Čo pačajipe ikalda tut. Dža ano mir.”

8

Džuvlja save sledina e Isuse

¹ O Isus pale gova đelo ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačo lafi taro Carstvo e Devleso thaj e dešuduj apostolura đele lesa ² thaj nesave džuvlja save sesa sastarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklile efa bilače duxura), ³ thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod) thaj i Suzana thaj avera but džuvlja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikaden.

O Isus vačarol taro manuš savo čudol o seme ki phuv

(Mt 13,1–23; Mk 4,1–20)

⁴ Thaj kana čidije pe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus thaj vov vačarda lende paramič: ⁵ “Iklilo o manuš savo čudola o seme pi phuv. Thaj kana sejisada, nesavo seme pelo ko drom thaj uštade le e manuša thaj e čiriklja sa xalje le. ⁶ Nesavo seme pelo pe bara, barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. ⁷ A nesavo seme pelo ke kangre thaj o seme barilo e kangrencar thaj e kangre tasade le. ⁸ A nesavo seme pelo pi

† **7,39** dolol le O Simon mislisada i džuvli te dolda e Isuse, o Isus ka avol andral melalo. Golese mislisada da o Isus naj proroko. ‡ **7,41** srebrenjakura Jekh srebrno para počinola pe jekh dnevica. § **7,44** E čerutneso adeti sasa te anol paj thaj kotor kosimase paše pire gostura te šaj thoven thaj te šučaren pire pingre palo phiripe pe melale droma. * **7,45** I džuvli čumidija e Isusesse pingre mesto lese čhama te bi sikavola piro čakukano pokajipe thaj po poniznost. † **7,46**

Kava sasa adeti kana adučarol pe e gosto. I džuvli but počastisada golesa so čerda e Isusesse. Voj sikada po baro poniznost gija so makhlja lese pingre mesto leso šoro. O Isus vadži sikavola i razlika maškare Simonese adučaripe e gosto thaj goja džuvli so čerda.

šukar phuv thaj barilo thaj anda šel droma po but.” Kana vačarda kava dija vika: “Kas isi kana te šunol, nek šunol.”*

E manuša si sar lači thaj bilači phuv

(Mt 13,10-23; Mk 4,10-20)

⁹ A e sikade lese pučlje e Isuse: “Vačar amende savi si kaja paramič?”

¹⁰ A vov vačarda: “O Dol tumende dija te džanen o garajipe tare lesa Carstvo, a averende vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil:

‘Te dikhlje

ni ka shvatin,

Thaj te šunde

ni ka haljaren.’

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o Lafi e Devleso thaj avol o beng, lol o Lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. ¹³ A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luluđa saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre gola si kola manuša save šunen o Lačo lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o Lafi thaj gova Lafi icaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe.”

Savo šunol e Isuseso sikajipe ka barol lesa duxovno džanglipe

(Mk 4,21-25)

¹⁶ Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učharola la e čaresa thaj ni čuvola talo than e sojimaso. Čuvol la ke svetiljkako than te šaj okola save den andre dičen o svetlo savo phabol. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dol pe lese,[†] a kas naj, ka lol pe lestar[‡] i kova zala so dol gođi kaj isi le.

E Isusesi čačukani familija

(Mt 12,46-50; Mk 3,31-35)

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala[§] thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vačarda e Isusesi: “Či dej thaj će phrala ačhen avri thaj manden te dičen tut.”

²¹ A o vov vačarda lenđe: “Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj icaren le.”

O Isus vačarol e balvaljaće te ačhol

(Mt 8,23-27; Mk 4,35-41)

* **8,8** Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.” † **8,18** kas isi, ka dol pe lese Taro kontekst dičhol pe kaj o Isus phenol taro razumipe thaj taro pačajipe. Kava značil: “Kas isi razumipe ka dol pe lese po but razumipe”, il: “O Dol ka čerol kolende save pačan o čačipe te razumin po but.”

‡ **8,18** kas naj, ka lol pe lestar Kava značil: “Al kas naj razumipe ka hasarol thaj i okova so dol gođi kaj razumil” il: “Al o Dol ka čerol okolende save ni pačan ano čačipe te ni razumin ni kova zala so den gođi kaj razumin”. § **8,19** Kava sesa e Isuseso pe terne phrala, avera čhave e Marijaće thaj e Josifese save sesa bijande palo Isus. Sar so si e Isuseso dad o Dol, a lengo dad o Josif, von sesa lese phrala tari dej.

²² Jekh đive o Isus phenda pe sikadende: "Te nakha ki aver rig e jezerosi." Dije ano čamco thaj đe. ²³ Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj lije te tason thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe.

²⁴ Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: "Gospode! Gospode! Ka tasiva!"

Thaj o Isus uštilo thaj vačarda e balvaljaće thaj e bare pajese te ačhen thaj von ačhile thaj pale gova khanči ni šundilo. ²⁵ A o Isus vačarda lende: "Kaj tumaro pačajipe?"

A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: "Savo si kava so e balvaljende thaj e pajese vačarol te ačhen thaj von šunen le?"

O Isus ikalol e melale duxura taro manuš

(Mt 8,28-34; Mk 5,1-20)

²⁶ Tegani resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. ²⁷ Thaj kana iklilo o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša sasa nango thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. ²⁸ Thaj kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo ke pe koča angle leste thaj vačarda: "So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mučima." ²⁹ Golese so o Isus već vačarda e bilače duxose te ikljol andaro manuš, ane kaste sasa o beng but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, a vov činola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja.

³⁰ A o Isus pučlja le: "Sar si čo alav?" Vov phenda: "Legija* (but džene sam amen)", golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj molisade e Isuse e benga te ma bičhalol len ano bezdano.

³² Paše gothar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona, a e benga molisade e Isuse te mučhol te džan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te džan. ³³ Tegani iklile e benga andaro manuš thaj đe ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile.

³⁴ Kana dikhlje so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj đe te vačaren ano foro thaj ane gava. ³⁵ Thaj iklile vadži manuša te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e benga. A o manuš bešol urado thaj godaver paše Isusesese pingre thaj von darajle. ³⁶ A kola save gova dikhlje vačarde averende sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isuses te džal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e benđen molisada e Isuse te džal lesa, a o Isus mukhlja le vačarindoj: ³⁹ "Iri tut ane čo čher thaj vačar sa so čerda tuće o Dol." O manuš delo thaj vačarda maškaro sa o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e džuvlja thaj vazdol e čhejora tare mule

(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)

⁴⁰ Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa baxtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. ⁴¹ Thaj dikh, avilo jekh manuš kaso alav sasa Jair, savo si angluno ani sinagoga, avilo thaj pelo ke

* **8,30** Legija si grupa vojnika tare 6 milje vojnika.

koča anglo Isus. Thaj molisada le te avol ane leso čher, ⁴² golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš thaj voj sasa dži o meripe.

Thaj kana pojdisada o Isus e Jaireso ane leso čher, čičidije le e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali džuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I džuvli sa po barvalipe so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isuseso thaj dolda pe tare leso teluno kotor taro fostano thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako.

⁴⁵ Thaj vačarda o Isus: "Ko dolda pe gova pe mande?"

Dži jekh lendar phende kaj naj von, a vačarda o Petar [thaj kola save sesa lesa]: "Gospode! But manuša si paše tute thaj čičiden tut [a tu puče: "Ko dolda pe pe mande?"]"

⁴⁶ A o Isus vačarda: "Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar. ⁴⁷ Thaj kana dikhlja i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli ke pe koča angle leste thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili." ⁴⁸ Thaj o Isus vačarda laće: "Mi čhej! Čo pačajipe sastarda tut. Dža ano mir."

⁴⁹ Dok o Isus vačarda e džuvljaće, avilo jekh andare Jaireso čher thaj vačarda lese: "Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje."

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: "Ma dara, samo pača. Voj ka uštol."

⁵¹ A kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre sem o Petar, o Jovane thaj o Jakov thaj e čhejorako dad em i dej. ⁵² Thaj savore ruje andaro ođi pale late, a o Isus vačarda: "Ma roven. Ni muli. Sovol."†

⁵³ Thaj asaje e Isuseso golese kaj džanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va thaj dija vika vačarindoj: "Čhejorije, ušti!" ⁵⁵ Thaj irisajlo lako duxo thaj uštili sigate thaj o Isus vačarda lenđe te den la te xal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj laći dej sesa začudime. A vov vačarda lenđe khanikase te ma vačaren so sasa.

9

O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren (Mt 10,9-14; Mk 6,7-13)

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e bengas, thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhalda len te vačaren taro Carstvo e Devleso thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vačarda lenđe: "Khanči ma len dromese, ni rovlji, ni trasta, ni so te xan, ni pare thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana džan an nesavo than, bešen an jekh čher, dži kaj ni pojdin an aver than.* ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre,† sar svedočanstvo so ni lije o Lafi e Devleso."

⁶ Thaj e sikade đele taro than ko than thaj vačarde o Lačo lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

† **8,52** O Isus džanglja kaj i čhej muli. Phenda kaj sovol golese so džanglja kaj ka vazdol la tare mule. O Isus koristisada lafi "sovol" sar te bi phenola tare Lazareso meripe (dikh Jov 11,11-14), avere osobaće kas vazdija tare mule. *

9,4 Trubul te aven zadovoljna xamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojmase. Al, šaj džan ke avera čera kaj ka vačaren o Lačo lafi. † **9,5** Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lenđe pingre

O Irod si bunimo kolestar so šunda taro Isus

(Mt 14,1-2; Mk 6,14-16)

⁷ Thaj kana šunda o Irod o vladari,[‡] tar sa so o Isus čerda, sasa vadži ano čudo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstitelj uštilo tare mule. ⁸ Avera vačarde kaj sikadilo ki phuv o Ilija, a nesave vačarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ Thaj vačarda o Irod: "E Jovaneso šoro me čhindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?" Thaj manglja te dičhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pandž milje manušen

(Mt 14,13-21; Mk 6,32-44; Jn 6,1-13)

¹⁰ Kana irisajle e apostolura, vačarde e Isuse sa so čerde. O Isus thaj lese sikade dele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore.

¹¹ Al but manuša šunde kaj delo o Isus thaj lije te džan pale leste. O Isus phenda lenđe kaj šukar avile. Thaj lija te vačarol lenđe taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. ¹² Kana lija o đive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: "Te mukha e manušen? Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči xamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči."

¹³ A o Isus vačarda lenđe: "Den len tumen te xan."

Thaj von vačarde lese: "Amen isi samo pandž mangre thaj duj mače. Amen li te dža te čina sa kale manušenđe te xan?" ¹⁴ A gothe sesa paše pandž milje murša. §

A o Isus vačarda pe sikadenđe: "Čhuvlen len te bešen po pinda džene."

¹⁵ Thaj čerde gija thaj bešljarde len savoren. ¹⁶ O Isus lija gola pandž mangre thaj gole dujen mačen, dikhlja ano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj xalje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so xalje e manuša.

O Petar dikhlja thaj vačarda kaj si o Isus o Hrist

(Mt 16,13-16; Mk 8,27-29)

¹⁸ Jekh đive, kana o Isus molisajlo korkoro thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: "So vačaren e manuša, ko sem me?"

¹⁹ A e sikade vačarde lese: "Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelj, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštilo tare mule."

²⁰ A o Isus pučlja len: "A tumen so phenen, ko sem me?"

A o Petar vačarda: "Tu san o Hrist, bičhald o taro Dol."

O Isus vačarol tare piro meripe

(Mt 16,1-23; Mk 8,31-33)

²¹ A o Isus vačarda e sikadenđe te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. ²² Thaj phenda: "Golese so me o Čhavo e manušeso, trubul te avav but mučimo thaj e phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono,* ka čhuden ma thaj ka mudaren ma thaj trito đive me ka uštav."

‡ **9,7** Irod o vladari "tetrarh" kate vačarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael. § **9,14** Gothe sesa 5 milje murša, e džuvlja em e čhavore ni đinglje pe. * **9,22** E starešine, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavise sa e Jevrejende vođen.

So trubul manuš te ćerol te šaj avol e Isuseso sikado

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ A o Isus savorende vaćarda: “Ko mandol te džal pale mande nek aćhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto† piro svako đive thaj nek džal pale mande. ²⁴ Golese ko mandol po džuvdipe te araćhol, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe paše mande vov ka araćhol le. ²⁵ Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilaće ćerol?‡ ²⁶ Golese ko ladžal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e manušeso ka ladžav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e svetone melekurendi. ²⁷ Čaće vaćarav tumende, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dićhen o Carstvo e Devleso.”

O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isuseso

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Thaj kana nakhle ohto đive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. ²⁹ Thaj kana molisajlo leso muj ćerdilo averćhande thaj lese šeja ćerdile parne thaj sjajna. ³⁰ Thaj dikh, tar jekh drom iklile duj manuša thaj lije te vaćaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. ³¹ Sikadile ani slava§ thaj vaćarde tare leso meripe* savo trubuja te avol ano Jerusalem.

³² A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, ćim džungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa aćhen. ³³ Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija, o Petar phenda e Isuseso: “Gospode! Šukar kaj sam kate thaj te ćera trin senice: Jekh tuće, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase.” Ni džanglja so te vaćarol ³⁴ A dok vov gova vaćarda avilo o oblako thaj von darajle kana ućharda len o oblako.

³⁵ Thaj šunde glaso andare oblakura savo vaćarda: “Kava si mingro manglo ćhavo save me birisadem, le mangav te šunen.” ³⁶ Thaj kana šundilo o glaso, e sikade dikhlje e Isuse korkore. Thaj von khanći ni vaćarde khanikase tar gova so dikhlje.

O Isus ikalol o melalo duxo taro ćhavo

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ A thearinto đive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. ³⁸ Thaj dikh, tare but manuša akharda le jekh: “Ućitelju! Moliv tut dikh pe mo ćhavo golese kaj si jekhoru.” ³⁹ Thaj dikh, dolda le o bilaćho duxo thaj tari jekh drom lija te dol vika thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni aćhavol le thaj uništil le. ⁴⁰ “Molisadem ćire sikaden te ikalen e bilaće duxo, a von naštine.”

† 9,23 Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, indarola bi o upruno kotor taro krsto dži ko than kaj ka mudaren le. Kale vaćarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse; il 2. kaj trubul te ava spremna svako đive te trpi i te mera golese so sam lese sikade; il 3. solduj upruno opcije (rećenice). ‡ 9,25 Ano original aćhol: “So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?” § 9,31 il sja * 9,31 Lafi savo si kate irime ki romani ćhib si meripe, a ki grćko ćhib si Izlazak (Iklipe). Ano Purano savez “Iklipe” odnosil pe po putaripe (oslobodipe) e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglipe. E Hristeso meripe ko krsto si “Iklipe”, a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manušen taro phanglipe tare grehura.

41 O Isus vačarda lenđe: “O, bipačáce thaj bilačhe manušalen†! Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vadži ni pačan, pučav man vadži kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!” 42 A dok avola o čhavoro premal leste o bilačo duxo perada e čhave ki phuv ane grčura thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bendese te ikljol thaj sastarda e čhave thaj dija le lese dadesa. 43 Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, a o Isus vačarda pe sikadende:

44 “Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende.” 45 A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren thaj darajle te pučen le kale lafese.

E ponizna si embare ane Devlese jakha
(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)

46 Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar embaro. 47 A o Isus džanglja so si ane lenđe ile, vov lija e čhavore čhuta le angle peste, 48 thaj o Isus vačarda lenđe: “Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende emcikno, le o Dol dičhol embare.”

Ko naj protiv tumende tumencar si
(Mk 9,38-40)

49 A o Jovane vačarda e Isusese: “Gospode! Dikhljam jekhe sar će alavesa tradol e benden thaj amen vačardam lese te ma čerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute.” 50 Thaj o Isus vačarda lese: “Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si.”

E samarijancura ni manglje e Isuse

51 Thaj kana sesa paše e đivesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusolim. 52 Thaj bičhalda glasnikuren angle peste thaj von đele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. 53 Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlje kaj džal ano Jerusolim.‡ 54 Kana dikhlje e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: “Gospode! Mande li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len [sar gova čerda o Ilijaj?” 55 A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende. [Phenda: “Ni džanen tar savo duxo sen. 56 Golese kaj me o Čhavo e manušeso ni aviljem te mudarav e manušengo džuvdipe nego te spasiv.”] Thaj đele ane aver gav.

O Isus mandol sa te mukha thaj te dža lese dromesa
(Mt 8,19-22)

57 A sar đele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: “Me ka džav tusa kaj tu dža.”

58 Thaj o Isus vačarda: “E lisicen isi jazbina thaj e čirikljen isi len gnezdura: Me, o Čhavo e manušeso, naj man kaj mo šoro te pašjarav.”§

59 A o Isus avere manušese vačarda: “Phir pale mande.”

† 9,41 manušalen Ano original ačhol: “generacija” il “naraštaj”. ‡ 9,53 E Samarijancura em e Jevreja ni manglje pe maškar peste. Golese e Samarijancura ni manglje te pomognin e Isuse pe leso džajipe ano Jerusolim, glavno foro e Jevrejengo § 9,58 O Isus iril e vačarimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si leso sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš džala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le čher.

A o manuš vačarda: “Gospode! Muk ma angleder te džav te prahov me dade.”*

⁶⁰ A o Isus vačarda lese: “Ačhav e mule, nek prahon pe mulen,† a tu ajde vačar taro Carstvo e Devleso.”

⁶¹ A aver vačarda: “Gospod! Me ka džav pale tute, al muk ma te džav te oprostiv man mingre čherunencar.”

⁶² A o Isus vačarda lese: “Ni jekh naj pogodno pašo Carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril, a dičhol palal.”‡

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso

(Mt 11,21-27; 13,16-17)

¹ A pale gova odredisada o Gospod averen eftavardeš thaj dujen (72) sikaden* thaj bičhaldal len duj po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. ² A o Isus vačarda lenđe: “O čidipe† si baro a e bučarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ke po čidipe.‡ ³ Džan, ak bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. ⁴ Ma inđaren kese parencar ni traste ni sandale thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme.

⁵ Kana den an nesavo čher angleder vačaren: ‘Mir ane kava čher.’ ⁶ Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. ⁷ Kana džan an nesavo čher, ma tar gova čher džan ke aver. Ačhen ke gova čher thaj xan thaj pijen so isi len, golese kaj o bučarno dostojno si pe plataće. ⁸ Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. ⁹ Sastaren e nasvalen save si ane gova foro thaj vačaren lenđe: ‘Kava sikavol tumende kaj si o Carstvo e Devleso paše.’ ¹⁰ A kana džan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vačaren: ¹¹ ‘Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako kaj o Dol ka sudil tumende.Š Al te džanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.’ ¹² Vačarav tumende kaj e Sodomaće* ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manušende tar gova foro!”

* **9,59** Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo pobaro vreme te ačhol dži kaj leso dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol kxanči te čerol angleder so džal palo Isus. † **9,60** O Isus baš gija ni dol gođi kaj e mule ka prahon averen mulen. O značenje paše “mule” šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren; il 2. Gola si kola save ni džanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikado nisose ni smil te ačhavol le golestar te džal palo Isus. ‡ **9,62** Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te džal. Gova manuš trubul leso dičhipe te avol anglal te bi lače orila i phuvSo bi vačharasa manuš savo džal e Devlesa našti iril pe palal an po džuvdipe savo sasa le ano sveto. * **10,1** Ane nesave grčka rukopisura ačhol: “eftavardešen” (thaj ano stiho 10:17) † **10,2** gađikane “žetva” ‡ **10,2** O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen. Š **10,11** Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čhuden e manušen tare gova foro; il: “Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen.” * **10,12** O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dikh 1. Mojs 19,24-28).

Kazne e bipokajime forurende

(Mt 11,20–24)

¹³ “Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon† sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho.‡ ¹⁴ A e manušende taro Tir thaj e manušende taro Sidon ka avol poloche ko sudo nego tumende. ¹⁵ A tumen manušalen taro Kafarnaum! Dži o nebo li ka ušten? Ka peren dži ko than kaj si e mule – Had.”

¹⁶ Thaj vačarda pe sikadende: “Ko tumen šunol, man šunol thaj ko tumen čudol, man čudol. Ko čudol man, čudol e Devle savo bičhalda man.”

O Isus sikavol e sikaden so si emvažno

¹⁷ Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isuseso: “Gospode, e benga pokorisajle amende ke čiro alav.”§

¹⁸ A o Isus vačarda lende: “Me dikhljem e Satana sar pelo taro nebo sar munja.* ¹⁹ Ak dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije† thaj pe sa o vlast e dušmaneso‡ thaj khanči ni ka avol tumende. ²⁰ A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna so si tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.” §

Blagoslovime si sa okola save prihvatin e Isuseso Lafi

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto Duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Gospode e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čačipe tare but džangle thaj tare razumna a vačardan e ciknende.* Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.”

²² Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: “Sa mande dija o Dad mingro thaj khoni ni džanol ko si o Čhavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čhavo thaj okola kase o Čhavo mandol te vačarol.†”

²³ Thaj irisajlo e sikadende kana sesa korkore thaj vačarda lende: “Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. ²⁴ Golese vačarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlje, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde.”

† **10,13** Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon Manuša save bešle ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te adučaren e Mesija. Manuša save bešle ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi adučarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vačarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindžaren kaj si vov o Mesija golese so čerda sa gola čudura. ‡ **10,13** An goja kultura, e manuša bi phiravena šeja čerde taro dorikalo čaršafi, savo našti phiravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena kaj lende žal so grešisade anglo Dol. § **10,17** Kate o “alav” odnosil pe ke Isuseso moč em autoritet. * **10,18** O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Satana, dži kaj lese 72 sikade propovedisade ana forura, odnosno Satana pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv. † **10,19** Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilače duxura. ‡ **10,19** O Dušmano si o Satana. § **10,20** O Dol pisisada lende alava, sar građanura ano nebo, thaj gova značil kaj isi len džuvdipe bizo meripe. * **10,21** Kava odnosil pe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna te prihvatin e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolen ane kaste pačan. † **10,22** Vlast, autoritet, zor, čačipe, thaj aver.

O Isus sikavol taro džuvdipe bizo meripe

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Taj uštilo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse taj pučlja le: "Učitelju! So trubul te ćerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?"

²⁶ A o Isus vaćarda lese: "So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?"

²⁷ A vov phenda e Isusese: "Mang e Gospod ćire Devle sa ćire ilesa, sa ćire dušasa taj sa ćire zorasa taj sa ćire gođasa taj mang ćire pašutne sar korkore tut."

²⁸ A o Isus vaćarda lese: "Šukar vaćardan. Čher gova taj ka avol tut džuvdipe bizo meripe."

²⁹ A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: "Ko si mo pašutno?"[‡]

³⁰ A o Isus vaćarda lese: "Jekh manuš ulilo taro Jerusalem ano foro savo akhardol Jerihon taj dolde le e čora, save uljarde lese šeja taj marde le. Dele pese taj ačhade le opaš mule pašo drom."

³¹ Taj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko taj dikhlja le em crdija pe lestar ki aver rig taj nakhlo. ³² Gija taj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlja le taj nakhlo. ³³ A nesavo Samarijanco[§] avilo paše leste, dikhlja le pa pelo lese žal. ³⁴ Taj avilo koslja e manušese rane* uljesa taj moljasa taj paćarda len, čhuta le ke po her taj indarda le ani mehana taj dikhlja pe leste. ³⁵ Taj theara đive kana lija te džal ikalda duj srebrenjakura[†] dija ko manuš kasi sasa i mehana taj phenda lese: "Dikh pe leste taj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima."

³⁶ "So den gođi akana?" Pučlja o Isus. "Tare kala trin džene ko sikadilo lese taj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?"

³⁷ A učitelji e zakoneso phenda lese: "Okova savo ćerda milosrđe."

A o Isus vaćarda lese: "Dža taj tu ćer gija."

E Isuseso Lafi trubul te avol amende ko angluno than

³⁸ A kana đeje premalo Jerusalem, o Isus taj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh džuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher. ³⁹ Taj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isusese taj šunda leso vaćaripe. ⁴⁰ A i Marta dikhlja po but ani bući em sar emlače te kandol le, avili pašo Isus taj vaćarda lese: "Gospode! Šukar li si kava so mi phen ačhada man korkora te kandav tut? Vaćar laće te pomožil ma."

⁴¹ A o Isus vaćarda laće: "Marto! Marto! Sikiri tut taj trudi tut butese. ⁴² A samo jekh trubul. I Marija ći phen birisada khanči po šukar, te šunol mo Lafi savo ni ka lol pe latar."

[‡] **10,29** Kava manuš manglja te džanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: "Kas trubul te dikhav pašutne taj te mangav sar korkore man?" **§ 10,33** Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lije pe avere narodosa. Von ni slavisade e Devle ko Jerusalem sar e Jevreja so ćerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura taj ni paćaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo.

* **10,34** i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. [†] **10,35** Ko original ačhol: duj dinara save si duj dnevnicke.

11

*O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe
(Mt 6,9-13; 7,7-11)*

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tar lese sikade vačarda lese: "Gospode, sikav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstitelj so sikada pire sikaden."

² O Isus vačarda lenđe: "Kana molin tumen, vačaren: 'Dade [amareja ko nebo],

te svetil pe čo alav,*

te avol čo carstvo,†

[te avol čiro manglipe

ki phuv sar ko nebo!]

³ Xamase so trubul amen

de amen svako đive,

⁴ thaj oprosti amare grehura,

sar amen so oprosti

okolende so čeren grehura premal amende!

nego ikal amen taro bilačhipe.' "

⁵ Thaj o Isus vačarda: "Den gođi sar bi avola kana bi khoni tumendar džala ke po amal ki opaš i rat thaj te rodol mangro lestar thaj te vačaren lese: 'Amala, de ma trin mangre, pa ka iriv tuće. ⁶ Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande thaj naj so te čhuvav angle leste.' ⁷ A vov andral te phenol: 'Ačhav ma ko miro! Mingro vudar si phanglo thaj me čhave si mancar ano than e pašljimaso thaj našti uštav te dav tut!' ⁸ Vačarav tumende: Ako ni uštilo golese kaj si lesa amal, ka uštol te dol le golese so si biladžutno thaj uporno."[‡]

⁹ Vačarav tumende: "Manden thaj ka dol pe tumende! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumende! ¹⁰ Golese kaj savore save manden, dol pe lenđe, save roden aračhen, save maren, putardol lenđe.

¹¹ Savo dad tumendar, kana bi o čhavo rodola [mangro, vov bi dola le bar? Il bi rodola] mače, vov bi dola le sape? ¹² Il te manglja angro te dol le škorpija? ¹³ Kana tumen, bišukar manuša, džanen šukar buća te den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Sveto Duxo kolende save molin le?"

*E Isuseso zuralipe avol taro Dol
(Mt 12,22-30; Mk 3,22-27)*

¹⁴ Jekh drom o Isus tradija e benđe taro manuš savo naštine te vačarol. Kana iklilo o beng lestar vov lija te vačarol thaj zadivime sesa e manuša.

¹⁵ A nesave lendar vačarde: "E Veelvulese[§] zorasa savo si šorutno e bendengo tradol e benđen." ¹⁶ A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldo taro Dol.

* **11,2** Savore nek den će alavese čast tuće Devlese. † **11,2** Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv. ‡ **11,8** O Isus vačarol kaja paramič sar te sikavol kroz i usporedba kaj tumaro amal ka pomožil tumende ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma za ko pomoć. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumende trubul te mangljen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi ladž rode, kobor više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi ladž moli tut lese. § **11,15** Veelvul si dujto alav e Satanaso, vladari e bendengo.

17 Taj o Isus džanglja so den gođi taj phenda lenđe: “Dži jekh carstvo* savo si ulado ka properol. Čer† an savo naj sloga ka properol. 18 Gija i o beng‡ te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol leso carstvo? Vačaren kaj e Veelzevulesa tradav e benden. 19 Ako me e Veelzevulesa zorasa tradav e benden, save zorasa traden len tumare sikade?§ Taj von korkore ka osudin tumen. 20 Taj ako me e Devlese zorasa* tradav e benden, onda avilo tumende o Carstvo e Devleso.”

O Isus si po zuralo taro beng

21 Taj o Isus vačarda: “Kana okova savo si zuralo manuš† naoružil pe, taj aračhol po čer, leso barvalipe si šukar arakhado. 22 Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le taj lol sa leso oružje ane savo pačaja taj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.‡

23 Savo naj mancar, protiv mande si taj ko mancar ni čidol, vov onda čhorol.”§

Aračhen tumen te ma iril pe o bilačo duxo

(Mt 12,42–45)

24 “Kana o bilačo duxo ikljol andaro manuš, džal ke thana kaj naj khañči* te rodol than kaj šaj odmoril pe taj kana ni aračhol than vačarol: “Te irima ano mo manuš kotar ikliljem.”† 25 Taj kana iril pe o melalo duxo aračhol kaj si gova manuš sar čučo čer savo si šulado taj namestimo andral. 26 Tegani džal taj aračhol efta averen duxuren pobilače pestar taj aven andre te bešen taj avol e manušese po bilače nego angleder.”

Čačukano blagoslov

27 Kana gova vačarda o Isus, jekh džuvli savi šunda le dija vika zurale: “Blagoslovimi i dej savi inđarda tut an po vođi taj dija tut čučil!”

28 A o Isus vačarda: “Vadži po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso taj čeren le.”

E Jonaso znako

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

29 Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lenđe: “Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bilače manuša. Tumen roden o znako‡ taj ni ka dol pe tumende znako sem e čudura so čerde pe e Jonase

* **11,17** Akate o “carstvo” vačarol tare manuša an leste: “Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo.” † **11,17** Akate o “čer” vačarol tari porodica: “Kana e čerutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica.” ‡ **11,18** o beng Ano original ačhol “Satana”. Kate “Satana” vačarol tare demonura save služin e Satana taj e Satanesa: “Kana o Satana taj e manuša tar leso carstvo maren pe maškar peste.” § **11,19** Kate vačarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren * **11,20** Ano original ačhol: “e Devlese najesa” (dikh 2. Mojs 8,19) † **11,21** Satana ‡ **11,22** Kava vačarol taro Isus savo pobedil e Satane taj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurale manušese § **11,23** ko mancar ni čidol, vov onda čhorol O Isus vačarol taro čidipe e sikadengo save džana pale leste: “Ko ni teril e manušen te aven taj te phiren pale mande, vov teril len te džan dur mandar.” * **11,24** thana kaj naj khañči Ano original ačhol: “thana bizo paj” savo vačarol tare “tare thana kaj naj khañči” kaj e melale duxura phiren. † **11,24** Ano original ačhol: “ano čer tar savo ikliljem” ‡ **11,29** znako Avere lafurencar: “Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol.”

e prorokose. § 30 Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhaldale e manušenđe save živisade ani Niniva.* Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj man, e Čhave e manušese, o Dol bičhaldale kale manušenđe.

31 Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnone† phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare empalune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, a ake, ka te si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. 32 Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisaljen!”

O svetlo em i tama ano telo

33 “Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than ni talo čaro, nego čhuvol la ko than e svetiljkako te šaj dičhen o svetlost okola so den ano čher. ‡ 34 Čiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jakh bilači, čo telo ka avol ani tama. 35 Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. 36 Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo kotor ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut.”

O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen

(Mt 23,1-36)

37 Thaj kana o Isus vačarola, jekh tare fariseja akharda le te xal mangro ke leste. Thaj o Isus đelo ke leste thaj bešlo ki sinija. 38 A o farisej čudisajlo kana dikhlja so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta § anglo xape. 39 A o Gospod o Isus vačarda lese: “Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačipe. 40 Bigodaće! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? * 41 A kava si po šukar: den e čororende okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare thaj ka aven thode od andral em od avral.

42 Pharo tumenđe e farisejenđe so den dešto kotor tare začinura† thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averende okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul.

43 Pharo tumenđe e farisejenđe! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. 44 Pharo tumenđe! Tumen sen

§ 11,29 čudura so čerde pe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin đive džuvdo ikילו tare bare mačheso vodi, sar o Isus so ka ikljol tar o trito dive taro grobo. * 11,30 Manuša kase o Jona vačarda taro Dol sesa but bilače manuša. Živisade ani Niniva, glavno foro e Asirijako, thaj sesa dušmaja e Izraelese (dikh Jona 3). † 11,31 I Carica tari Saba (ko današnje Jemen) putujisada prekale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1 000 berš angleder o Hrist (dikh 1. Car 10,1-13; 2. Dnev 9,1-12). ‡ 11,33 Stihura 33-36 si metafora savasa o Isus vačarol tar po sikajipe kaj o “svetlo” za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averencar. Vov vačarol tare manuša save ni džanen il ni prihvatlin leso sikajipe kaj si gola manuša ani “tama”. § 11,38 Pale Jevrejskone adeti trubuja te čerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol. * 11,40 O Isus pučol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese. † 11,42 začinura ano original ačhol: “nana thaj ruta”.

opasnost sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len."[‡]

⁴⁵ Phenda e Isusese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: "Učitelju, kava so phene i amen ladžare!"

⁴⁶ A o Isus vačarda lenđe: "Pharo i tumenđe e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhuyen pharipe but pharo inđarimase, a ni tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. ⁴⁷ Pharo tumenđe! So čeren limora e prorokurenđe, saven tumare kuštika mudarde. ⁴⁸ Golese sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lenđe limora. [§] ⁴⁹ Golese so o Dol an po mudrost vačarol tumendar: 'Ka bičhalav lenđe prorokuren thaj apostoluren, a nesaven lendar ka mudaren, a e dujtonen ka progonin.'

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurenngo savo thavdija taro čeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat,* savo mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumenđe, ka rodol pe tari tumari generacija.†

⁵² Pharo tumenđe učiteljuralen tare Mojsijaso zakon! Golese so garaden i klidi taro džanglipe e Devlese carstvose.‡ Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglje te den andre, tumen ni dijen len."

⁵³ A kana o Isus iklilo gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

O Isus sikavol te ma ava dujemujenđe (Mt 10,26-27)

¹ Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh avere, a o Isus angleder golestar lija te vačarol pe sikadenđe: "Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.* ² Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol thaj sa so si garado ka šundol angle savorende. ³ Golese so

‡ **11,44** Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvana pe limora te šaj dičhen pe. Kana e Jevreja phirena precale limora, tegani avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale. [§] **11,48** O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljuren tare Mojsijaso zakono. Von džanen za ko mudaripe e prorokunengo, al ni osudin pe kuštika golese so von mudarde e prorokuren. Avere lafurenar: "Umesto te osudin len, tumen potvrđin thaj složin tumen lenar. Thaj naj sen poslušna baše proroštvara sar von so ni sesa poslušna e prorokurenđe." *

^{*} **11,51** O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1-16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet (2. Dnev 24,20-22). † **11,51** Jekhore prorokura saven poštujin si e mule prorokura! Baš sar lenđe kuštika so ni šunde e prorokuren ano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e Isuse thaj ni ka šunen e apostoluren saven o Isus ka bičhalol. Ka avol krajo za ko strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraele paše sa e berša so čhudije leso lafi.

‡ **11,52** O Isus vačarol tare Devleso čačipe sar te phene kaj si ano čher ke savo e učitelja ni manden te den, al ni mučhen ni averen te avol len klidi (ključo) te šaj den. Akava značil kaj e učitelja ni džanen e Devlese, al ni mučhen ni averen te upoznajin e Isuse. * **12,1** Sar so o kvasaco so širil pe maškar sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškar sa i zajednica. "Aračhen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco" il "Pazin te na aven licemerna sar o fariseja." Lengo bišukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer.

si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!”

Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese

(Mt 10,28-33; 12,31-32; Mk 3,28-29)

⁴ “Al vačarav tumenđe amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestar aver khanči našti čeren tumenđe! ⁵ Ka vačarav tumenđe kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumenđe, Lestar daran!

⁶ Ni li bičindon pandž čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. ⁷ A tumenđe i tumare bala ko šoro si đinde.† Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.”

Trubul te priznaji e Isuse angle manuša

(Mt 10,32-33; 12,32; 10,19-20)

⁸ “Gija vačarav tumenđe: Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, me, o Čhavo e manušeso, le angle melekura ka priznajiv. ⁹ A savo man čudol ke kaja phuv me lestar ka odreknima angle Devlese melekura. ¹⁰ Thaj savo vačarol protiv mande, protiv o Čhavo e manušeso, ka oprostil pe lese, a savo vačarol bilače taro Sveto Duxo ni ka oprostil pe lese.

¹¹ Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen. ¹² Golese kaj ka sikavol tumen o Sveto Duxo ane gova sato so trubul te vačaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

¹³ Thaj vačarda khoni tare manuša e Isuse: “Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese: “Manušeja, ko man čhuta sudija il delioc pe tumenđe?” ¹⁵ Thaj vačarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gači barvalipe te avol manuše, lesa džuvdipe ni avol golestar so isi le.”

¹⁶ Thaj o Isus vačarda lenđe jekh paramič: “Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. ¹⁷ Thaj dija gođi ane peste vačarindoj: ‘So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.’ ¹⁸ Thaj vačarda: ‘Džanav! Ak kava ka čerav! Ka peravav me thana taro điv thaj ka čerav len po bare thaj gothe ka čidav mo điv thaj sa mo šukaripe. ¹⁹ Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka xav, ka pijav, ka veseli man!’

²⁰ A o Dol lese vačarda: ‘Bigođaleja! Kaja rat ka lav í duša tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan buči?’

²¹ Gija si koleša savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar ane Devlese jakha.”

Ma daran nisose

(Mt 6,25-34)

²² A o Isus pe sikadenđe phenda: “Golese vačarav tumenđe: Ma daran za sa e divesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven!‡ ²³ Golese kaj si o džuvdipe po but taro xape thaj tumaro telo po

† **12,7** Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov džanol po but nego amen so džana. Ni džana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova džanol thaj vadži po but amendar. ‡ **12,22** O Dol dija tumen i tumaro džuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumenđe za ko džuvdipe.

but taro urajipe. ²⁴ Dičhen e gavranen! § Sar ni sejín, ni ti ćiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhuven o điv thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? ²⁵ A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe te baravol po džuvdipe za jekh đive? ²⁶ Kana našti ni gova zala te ćeren, sose brinin tumen za ko sa aver?

²⁷ Dičhen e luluda ki livada sar baron! Ni ćeren bući, niti suven pese šeja, a me phenav tumenđe kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šeja naj sasa urado sar jekh lendar. ²⁸ A ako o Dol dol e čaraće gija laće šeja ko polje, savi si ađive, a theara čudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumenđe vadži po but? Sose gaći zala paćan? ²⁹ A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golese! ³⁰ Gija ćeren e manuša save ni džanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo džanol kaj sa gova trubul tumenđe. ³¹ Nego roden o Carstvo e Devleso* thaj aver ka dodol pe tumenđe.

³² Ma daran, me cikne bakre! † Tumaro Dad gova manglja te dol tumen te aven ano carstvo.

³³ Bićinen so isi tumen thaj den e čororende! Ćeren tumenđe traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni našti te avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal le. ³⁴ Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo.”

Aven džungade pašo dujto avipe e Gospodeso

(Mt 24,45-51)

³⁵ Thaj o Isus vaćarda lende: “Aven spremna thaj urade za ki bući‡ thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶ sar manuša save ađućaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko vudar. ³⁷ E sluge save si spremna thaj ađućaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čaće vaćarav tumenđe o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaš i rat il anglo uštipe taro sojipe. § Blagoslovime si e sluge save ađućaren.

³⁹ A kava džanen: kana bi džanola o čerutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čer phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me, o Čhavo e manušeso, ka avav kana ni ka den gođi an savo sato.”

⁴¹ A o Petar pućlja e Isuse: “Gospode! Vaćare li amende e sikadende kaja paramič il savorende?”

⁴² A o Isus vaćarda lese: “Savo si devlikano thaj džanglo sluga kas leso gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme?”

§ **12,24** E manuša so šunena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja. * **12,31** roden o Carstvo e Devleso Kava značil “dičhen šukar an leso carstvo” il “but roden e Devleso carstvo”. † **12,32** me cikne bakre Ano original aćhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o ćobano so brinil pe pe bakrende, o Dol brinil pe e Isusese sikadende. Avere lafurenar, “Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo.” ‡ **12,35** Ano original aćhol: “Tumare glega šeja nek aven phangle ke tumaro kaiši”. E manuša indarde glega fistanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok ćerena bući. Avere lafurenar: “Čhuven tumare šeja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden”. Il “Aven urade thaj spremna te kanden.” § **12,38** Ano original aćhol: “djujo araćhipe (straža), thaj ko trito araćhipe.”

43 Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar čerol gijate! 44 Čače vačarav tumenđe, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čhuvol e sluga. 45 Ako vačarol o sluga ane po ilo: 'O gospodari ni ka avol sigate' thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen thaj xal em pijol thaj matol. 46 O gospodari ka avol ano đive kana vov ni ađučarol thaj ano sato kana ni dol gođi, ka činol e sluga ke kotora thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

47 A kova sluga savo džanglja so lesu gospodari mandol thaj naj spremno thaj ni čerda pale lesu manglipe ka avol but mardo. 48 A okova sluga savo ni džanglja e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar."

*E Isuseso vačaripe ka anol maškare manuša ulaipe
(Mt 10,34-36)*

49 Thaj o Isus vačarda: "Me aviljem te čhudav i jag* e sudosi ki phuv. So bi mangava te avol već phabardi! 50 Al me trubul te krstima† mučimasa thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! 51 Dal den gođi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. 52 Golese od akana ka aven ulade e čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. 53 Ka uštol o dad protiv o čhavo thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj."

*O Isus vačarol e manušenje te spremi pe baše okova so ka avol
(Mt 16,2-3; 5,25-26)*

54 Thaj o Isus vačarda e manušenje: "Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: 'Ka dolpese bršnd', i gija avol. 55 Kana dičhen taro jug phurdol vačaren: 'Ka avol tatipe' thaj gija avol. 56 Dujemujenđe!‡ O muj e phuvako thaj neboso pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so čerdon akana?§

57 Tumen korkore trubul te džanen so si šukar! 58 Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te ma vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. 59 A ako phandol tut vačarav tuće: Ni ka iklje gothar dok ni počine dži i paluni para.*"

13

Savore mora te iri amen e Devlese

1 Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vačarde e Isuseso kaj o Pilat o rimsko upravniko bičhaldal te mudaren nesave Galilejcuren. Thaj

* **12,49** Me aviljem te čhudav i jag šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, il 2. O Isus avilo te pročistil e vernikuren, il 3. O Isus avilo te čerol podela maškar e manuša. † **12,50** krstima Kate o "krstipe" odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učarol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učaren e muke. ‡ **12,56** Dujemujenđe Gola manuša sesa džangle te pindžaren e znakura kaj avol o bršnd il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isuseso čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bičhaldal te spasil o sveto. § **12,56** Avere lafurencar: "Trubul te džanen o značenje so o Dol čerda kroz mande kala đivesa!" * **12,59** O Isus vačarda e manušenje kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len.

mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalimsko Hram.* ² Thaj o Isus vačarda lenđe: “Tumen li den gođi kaj gola Galilejcuro so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcuro? ³ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. ⁴ Il, so si kole dešoh tonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den gođi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalmcuro? ⁵ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon† ako ni irin tumen e Devlese.”

O kaš savo ni anol bijandipe: ni ačhilo but vreme pašo pokajipe

⁶ O Isus vačarda lenđe kaja paramič: “Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khanči. ⁷ Tegani vačarda e manušese savo čerda bući ko vinograd: ‘Ak trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?’

⁸ A o manuš so čerol bući ko vinograd vačarda lese: ‘Barutneja! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav laće gunoj. ⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.’”

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato ¹¹ thaj dikh, sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandarde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačo duxo dešohto berš thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhlja la, dija la vika o Isus thaj phenda laće: “Džuvlije! Oslobodimi san tar čo nasvalipe!” ¹³ Thaj čhuta pe late pe vasta. Thaj i džuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o vođa tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato thaj vačarda e narodose: “Isi šov đive ano kurko ke save šaj čerol pe bući! Aven ke gola đive te sastardon, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus tegani vačarda lenđe: “Dujemujenđe! I tumen čeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari jasla thaj ni indaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Satana phanglja ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?” ¹⁷ A kana kava šunde ladžajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa baxtale paše sa e šukar buća o Isus so čerda.

E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol

(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)

¹⁸ A o Isus vačarda lenđe: “Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš thaj e čiriklja aven thaj čeren pese gnejzdura.”

E Devleso carstvo si sar humer savo uštol

(Mt 13,33)

²⁰ Thaj pale vačarda: “Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla aresa,‡ sa dži kaj ni šukljol.”

Okola save si palal ka aven anglal

* **13,1** Ano original ačhol: “o Pilat mešisada e Galilejcarengo rat thaj e kurbanengo”. † **13,5** mudardon Kate vačarol pe taro duxovno meripe. ‡ **13,21** Ano original ačhol: “trin mere” (otprilike 40 kile aro).

22 Taj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalem, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. 23 Taj khoni pučlja le: "Gospode, dal samo zala ka aven spasime?"

Thaj o Isus vačarda lenđe: 24 "Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but džene ka manden te den, al ni ka šaj. 25 Kana o čerutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumende but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: 'Gospode! Putar amende e vudara!' Thaj vov ka vačarol tumende: 'Ni pindžarav tumen, katar sen.'

26 Tegani ka vačaren: 'Amen xaljam thaj piljam tusa thaj pe amare droma sikadan!'

27 A vov ka vačarol lenđe: 'Vačarav tumende: Ni pindžarav tumen katar sen. § Crden tumen mandar save bilačhipe čeren!'

28 Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,* kana ka dičhen e Avraame e Isaako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano Carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. 29 Thaj but džene ka aven taro istok thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano Carstvo e Devleso. †

30 Thaj dikh, kola so si akana anglal odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven emanglal."

O Isus rovol e Jerusalimese

(Mt 23,37-39)

31 Ane gova dive avile nesave fariseja te phenen e Isuses: "Ikli thaj dža akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!"

32 Taj o Isus vačarda lenđe: "Džan thaj vačaren gole lisicaće: ‡ 'Ak ikalav e benden thaj sastarav ađive thaj theara, a trito dive ka završiv.'

33 Ađive thaj theara thaj prektheara trubul te džav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusalem. §

34 Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj gađi barencar okolen manušen saven o Dol bičhalda! Kozom droma mangljen te garavav e čhavoren čiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak thaj ni mangljen! 35 Ak, ka avol tumaro čher pusto,* a me vačarav tumende: Ni ka dičhen ma sa dok ni vačaren: 'Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.' "†

14

O Isus palem sastarol ko savato

1 Taj ke jekh savato o Isus delo ko jekh šorutno e farisejengo te xal mangro ke leste thaj savore so sesa gothe dikhlje an leste so ka čerol.

2 Taj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile

§ 13,27 Ni pindžarav tumen katar sen Avere lafurenar: "Naj sen me amala niti me pašutne thaj naj sen akharde ko xape thaj ko pijipe mande." * 13,28 but holjame ko original ačhol: "ka tresin dandencar" † 13,29 But Jevreja save pretpostavisade kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven ane leste. Al but save naj Jevreja tare sa e krajura taro sveto ka aven ano carstvo e Devleso.

‡ 13,32 lisicaće Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj štetno, al kukavica thaj beznačajno. § 13,33

E jevrejska šorutne mudarena e manušen save vačarena tar o Dol ano Jerusalem. * 13,35 E Jerusalimska manuša odbacisade e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štitil len više. Pale gova i rimsko vojska uništisada o Jerusalem (70 berš palo Hrist). † 13,35 O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusalem ka pindžaren le kaj si vov Mesija.

taro paj.* ³ Thaj o Isus pučlja e učiteljuren taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: “Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?” ⁴ Von khanči ni vačarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. ⁵ Thaj vačarda lenđe: “Savo tumendar ni čerol bući ko savatno đive? Te perol čo čhavo il čo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?” ⁶ Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

⁷ Kana o Isus dikhlja sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vačarda lenđe kaja paramič: ⁸ “Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lače anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? ⁹ Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vačarol: ‘De gova than kalese.’ Thaj ka ladžare tut i ka crde tut ko bilo savo than savo ačhilo savo si empalal.

¹⁰ Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vačarol tuće kova so akharda tut: ‘Amala! Arakhljam tuće po šukar than.’ Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. ¹¹ Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

¹² Thaj o Isus vačarda okolese so akharda le: “Kana de xamase il večera, ma akhar će amalen niti čire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečherutnen, golese so i von tut ka den vika ko xape. ¹³ Gija kana čere abav,† akhar e čororen, e banden, e sakaten, e koren. ¹⁴ Len naj len sar te irin tuće. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe.”

Savore si akharde ke Devleso xape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade (Mt 22,1-14)

¹⁵ A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isuse: “Blagoslovimo si kova savo ka xal mangro ano Carstvo e Devleso!”

¹⁶ A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš čerda baro abav‡ thaj akharda pherdonen. ¹⁷ Thaj kana sasa o vreme e xamaso, bičhaldal pe sluga te vačarol pe akhardende: ‘Sa si postavimo ko astali. Aven!’ ¹⁸ Thaj savore lije te vačaren kaj našti te aven thaj jekh vačarda lese: ‘Čindem njiva thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.’ ¹⁹ Thaj aver phenda: ‘Čindem pandž jarmura guruven§ thaj džav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti avav.’ ²⁰ Trito vačarda: ‘Andem mande romnja. Golese našti avav.’* ”

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe gospode so phende lese. O Gospod holajlo thaj vačarda pe slugase: ‘Dža sigate ke droma e forose thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten thaj e koren.’ ²² Kana gova čerda vačarda

* **14,2** kase vasta em pingre šuvliile taro paj II: “kas sasa pajalo nasvalipe” † **14,13** abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj xal pe thaj pijol pe). ‡ **14,16** abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj xal pe thaj pijol pe). § **14,19** pandž jarmura guruven “10 guruva” * **14,20** Gola manuša save sesa akharde ko hajipe uvredisade e caro. Taro xape thaj pijipe džanglje vadži angleder, a akana, kana trubuje te džan, von xoxaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhlja il te činol guruven saven ni dikhlja, il te ačhol čere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dikh: 25-33 po tele).

o sluga pe gospodese: 'Ćerdem sar so vačardan thaj isi vadži thana.' ²³ A o Gospod vačarda e slugase: 'Iklije ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher. ²⁴ Golese vačarav tumenđe kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso xape.' [†]

So trubul te ćere te ave e Isuseso sikado

(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Đele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhlja len thaj vačarda lenđe: ²⁶ "Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego[‡] pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but nego čak i po džuidipe. Savo ni ćerol gija našti avol mo sikado. ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te džal pale mande.

²⁸ Thaj ko mandol te ćerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese thaj ka dičhol šaj li te završil la? [§] ²⁹ Te ćerda samo o temelji thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vačaren: 'Kava manuš lija te vazdol i kula thaj naštine sa ćerol la.'

³¹ Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljencar te marol pe okolesa so indarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado."^{*}

E Isuseso sikade si sar lon

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Thaj o Isus vačarda: "O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka lonđarol pe? ³⁵ Naj lačno ni e phuvaće niti gunojese, gijate o lon čhudol pe avral. Kas isi kana te šunol, nek šunol!"

15

Paramič tari hasardi bakri

(Mt 18,12-14)

¹ Thaj pašo Isus ćidije pe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. ² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: "Kava džal e grešnikurenar thaj xal lenar."^{*}

³ A o Isus vačarda lenđe kaja paramič: ⁴ "Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš

[†] **14,24** Nesave grčka rukopisura dodajin: "Golese but si akharde, a zala odabirime" (dikh Mt 22,14). [‡] **14,26** Ano original ačhol: "mora mrzin pe" Kana o Isus phenol kaj mora "mrzi", vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čherutnen. [§] **14,28** Averčhande: Dok ni džanen kobor gova ka koštil tumen thaj dok naj sen spremna, ma aven pale mande. ^{*} **14,33** Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te džal palo Isus a te na indarol po krsto i odreknil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditelj sar naštine te završil i kula il o caro savo delo ko maripe ke savo naštine te pobil. ^{*} **15,2** xal lenar E fariseja ni xalje ane čhera e manušende save ni poštujsade lenđe stroga zakonura pašo thojipe, thaj dešto kotor thaj xape tari nesavi hrana, golese so darajle kaj ka ćerdon e fariseja duxovno melale thaj taro Dol ni ka aven prihvatime.

thaj enja ki pustinja† thaj te džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čuvol la radosno ke po piko thaj inđarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: 'Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!' ⁷ Vačarav tumende kaj savore ano nebo ka radujin pe po but pašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe."‡

Paramič tari srebrno parava

⁸ O Isus vačarda thaj kava: "Savi goja džuvli sava isi la deš srebrenjakura, i kana hasarol jekh srebrno parava, ni phabarol i svetiljka thaj ni šulavol o čher thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašecherutnjen: I phenol lende 'Radujin tumen mancar! Me arakhljem o srebrenjako so hasardem!' ¹⁰ Gija, vačarav tumende kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol."

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vačarda: "Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vačarda e dadese: 'Dade! De ma so preperol taro amaro barvalipe mande.' Thaj o dad ulada lende o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bokhalipe ane goja phuv thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo ki jekh manuš thaj rodija bući thaj gova manuš bičhalda le ane piro polje te aračhol e balen. ¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so* xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vačarda: 'Kobor e bučarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bokhalo! ¹⁸ Ka džav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: "Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav čiro čhavo. Le man sar jekhe tar čire bučarne.'"'

²⁰ Tegani uštילו em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhlja le leso dad thaj pelo lese žal thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. ²¹ A o čhavo vačarda lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav čiro čhavo.'

²² A o dad phenda e slugende pirende: 'Ikalen emlačho fostano thaj uraven le thaj čhuvlen lese angrustik o va† thaj pođipe ke pingre!‡ ²³ Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te xa thaj te raduji amen. ²⁴ Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo!' Thaj lije te radujin pe.

† **15,4** ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo xalje čar. A paše sesa verovatno i avera čobanura save dikhlje pe gola bakre. ‡ **15,7** enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe O Isus vačarol kaj e fariseja xoxadon kaj den godi kaj lende ni trubul pokajipe. Avere lafurenar: "Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den godi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe." § **15,15** O jevrejsko zakono vačarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano (dikh 2. Mojs 11,7). Golese so o jevrejsko narodo mzirisade e balen em e manušen save arakhlje e balen. * **15,16** gova so Ano original vačarol: "ljuske tare mahune", gova sesa ljuske tare mahune save baron ko kaš tari rogača. † **15,22** angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. ‡ **15,22** pođipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuš a na robo.

²⁵ A leso čhavo o phureder sasa ano polje thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. ²⁶ Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: 'Sosi gova?' ²⁷ A vov vačarda lese: 'Čiro phral avilo thaj čo dad čhinda terne thule guruve, so dikhlja le džuvde thaj saste.'

²⁸ Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani iklilo leso dad thaj molisada le te dol ano čher. ²⁹ A vov vačarda pe dadese: 'Ak kandav tut sar robo gači berša thaj nikad ni phagljem čo lafi thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. ³⁰ A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e bludnicencar, čhingan lese terne thule guruve.'

³¹ A o dad vačarda lese: 'Mo čhavo! Kaj džav mancar san thaj sa mingro čiro si. ³² Trubul te ave radosno thaj baxtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo.' "

16

Okola save si verna ane cikne buća ka aven nagradime

¹ O Isus vačarda kaja paramič pe sikadenđe: "Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila leso barvalipe, savese phende kaj xalja leso barvalipe. ² Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: 'So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tar či bući pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.'

³ A o upravitelji vačarda ane peste: 'So ka ćerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i bući. Te hunav našti. Te mangav, ladž mande. ⁴ Džanav so ka ćerav! Kana ka ćerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera* kana ka ačhav bizi bući.'

⁵ Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese dužna thaj pučlja e prvone: 'Kobor duguji me barutnese e barvalese?' ⁶ A vov phenda: 'Šel bačve† taro maslinsko ulje.' Thaj vačarda lese o upravitelji: 'An o lil čiro thaj sigate le thaj pisi pinda.'

⁷ A pale gova e dujtone pučlja: 'Kobor duguji?' A vov vačarda: 'Šel mere điv.‡ Thaj vačarda lese: 'Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.'

⁸ Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija ćerda. Golese kaj e čhave tar kava sveto§ si po snalažljiva ane buća slična e manušencar save si sar von, nego e čhave e svetlose.* ⁹ Thaj me vačarav tumenđe: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averenđe te ćeren tumenđe amalen. Kana ni ka avol tumenđe više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e đivesenđe ano nebo.†

* **16,4** ka manden ma savore ane pire čhera Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le bući il aver khanči so lese trubul pašo džuvdipe. † **16,6** Šel bačve Ano original ačhol: "Šel bate". Kava sasa sar 3 000 litre. ‡ **16,7** Šel mere Ano original ačhol: "Šel korova". Kava sasa sar 20 000 kila. § **16,8** e čhave tar kava sveto Kate vačarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindžaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: "manuša tar kava sveto". * **16,8** čhave e svetlose "Svetlo" kate mandol te vačarol kana sen šukar premale čorore em pomožin lenđe, von (il o Dol thaj lese andelura) ka primin tumen an po čher ko nebo. † **16,9** ka aven primime ane čhera sa e đivesende ano nebo. Kava značil kaj: 1. o Dol, savo si zadovoljno so e parencar pomognin e manušen, il 2. e amalen, kas pomognisaden tumare parencar, ka adučaren tumen ano nebo.

¹⁰ Savo si verno ane cikne buća vov ka avol ke po bare buća verno thaj ko naj verno ano cikne buća, ane po bare buća ni ka avol verno. ¹¹ Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe?† ¹² Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro?

¹³ Ni jekh sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekhe ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe.”

¹⁴ A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parende, marde muj e Isusesa. ¹⁵ Thaj o Isus phenda lende: “Tumen čeren tumen pravedna angle manešu, al o Dol džanol tumare ile. So si baro ane manušenje jakha, ane Devlese jakha si gadno.”

E Devleso zakono vadži važil
(Mt 11,12-13; 5,18, 31-32)

¹⁶ O Isus vačarda: “Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa dži kaj o Jovane o Krstitelj ni avilo. Od tegani vačara o Lačo lafi taro Carstvo e Devleso thaj phena savorende te den ane leste.

¹⁷ Al gova ni značil kaj o Zakono više ni vredil, golese so po loče si te načhen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o Zakono te perol.

¹⁸ Sar savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol, savo lol ačhade džuvlja, preljuba čerol.”§

O barvalo thaj o Lazar

¹⁹ O Isus vačarda vadži jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, savo urado sasa ane barvale šeja thaj živisada ano barvalipe xalja thaj pilja sa e divesa. ²⁰ A sasa jekh čoro, leso alav sasa Lazar, savo pašljola angle leso vudar phumbalo*. ²¹ Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali thaj e džukle avena thaj čarena e phumba lese. ²² A kana mulo o čoro, e melekura inčarde le ani angali e Avraamese.† Thaj posle i o barvalo mulo thaj prahosade le. ²³ Thaj o barvalo sasa ano than kaj si e mule‡ ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlja e Lazare ani angali e Avraamese.

²⁴ Thaj dija vika: ‘Dade Avraame!§ Dikh pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čhib, golese kaj mučima ane kaja jag.’

²⁵ O Avraam vačarda lese: ‘Čhaveja! De tut gođi kaj ane čo džuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe thaj akana lese kate šukar, a tu muči tut. ²⁶ Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.’

† **16,11** nebesko barvalipe Ano original ačhol: “čačukano barvalipe”. § **16,18** I dži kaj phena e manušenje taro carstvo e Devleso, o stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijaso vadži vredil.

* **16,20** Phumbalo značil but čirevi. † **16,22** ani angali e Avraamese Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašlile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčo način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa. ‡ **16,23** Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “Šeol” koristin pe ani Biblija za ko than kaj e mule manušenje duše džan kana meren. § **16,24** Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako.

²⁷ Tegani vačarda: 'Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. ²⁸ Golese kaj isi man pandž phrala. Nek vačarol lende te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.'

²⁹ Thaj vačarda lese o Avraam: 'Len isi okova so pisisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.'

³⁰ A vov vačarda lese: 'Na, dade Avraame! Te avilo lende neko tare mule ka pokajin pe.'

³¹ A o Avraam vačarda lese: 'Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo neko tare mule.' "

17

O Isus vačarol taro oprostipe thaj taro kandipe

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ A o Isus pe sikadende vačarda: "O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!" Te grešisada čo devlikano phral, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprostil lese. ⁴ Thaj ako eŧta droma ko đive grešil premal tute thaj eŧta droma avol tute thaj vačarol: "Kajima", oprostil lese.

⁵ Thaj vačarde e apostolura e Gospodese: "Pher amen pačajimasa."

⁶ A o Gospod vačarda: "Kana bi avola tumen pačajipe gači cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkaće: 'Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!' Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo hunol i phuv il aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: 'Av akari, beš te xa mangro'? Na, nijekh tumendar. ⁸ Mesto gova ka vačaren: 'Čer mande te xav! Čhuv tuće i kecelja thaj kande ma dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te xa thaj te pije.' ⁹ E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi bući.

¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vačaren: 'Naj sam vredna hvalaće. Samo sam sluge save čera amari bući.' "

O Isus sastarol dešen gubavcuren

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusalim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv i Samarija thaj i phuv i Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš gubavcura, save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaslo vačarindoj: "Isuse, Gospode! Smiluji tut pe amende!"

¹⁴ Kana o Isus dikhlja len vačarda: "Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurende."† I gija phirindoj sastile.

¹⁵ A jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaslo. ¹⁶ Thaj pelo angle Isusese pingre thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijanco.

¹⁷ A o Isus pučlja le: "Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? ¹⁸ Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?" ¹⁹ Thaj vačarda lese: "Ušti thaj dža! Sastarda tut čo pačajipe ane mande."

* **17,2** Kava odnosil pe pe manuša save si vadži cikne ane po pačajipe. † **17,14** sikaven tumen e sveštenikurende E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniko kaj sastile tari guba.

*O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna baše lesu dujto avipe
(Mt 24,23–28, 37–41)*

²⁰ E fariseja pučlje e Isuse: “Kana ka avol o Carstvo e Devleso?”

A o Isus vačarda lenđe: “O Carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. ²¹ Ni ka vačarol pe: ‘Aktalo, kate si’, il: ‘Odori si’ O Carstvo e Devleso si maškar tumende.”

²² A e sikadenđe phenda: “Ka avol o vreme kana ka manden te dičen ma barem jekh đive kana me, o Čhavo e manušeso, ka vladiv sar caro, al ni ka šaj. ²³ E manuša ka vačaren tumende: ‘Ak kate si’, il: ‘Ek odoring!’ Al ma ikljen thaj ma prasten te roden man. ²⁴ Golese so me, o Čhavo e manušeso, kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo thaj ka svetliv sa so si talo nebo. ²⁵ Al angleder trubul but te avav mučimo thaj kala kuštika mora čhuden man pestar.

²⁶ Thaj sar sasa ano vreme e Nojasa gija i ka avol ane đivesa kana me, o Čhavo e manušeso, ka avav. ²⁷ Xalje, pilje, lije pe, dije pe dži kova đive dži kana o Noj dija ani barka thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

²⁸ Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov džuvdo. E manuša ano foro i Sodoma xalje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. ²⁹ A o đive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon‡ taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. ³⁰ Gija tar jekh drom kana ka avav me, o Čhavo e manušeso. ³¹ Ane gova đive savo ka avol ko krovo,§ a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pale pe šeja. ³² Den tumen gođi sar muli e Lotesi romni.* ³³ Golese savo dičhol te aračhol po džuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe, ka aračhol le. ³⁴ Vačarav tumende, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. ³⁵ Tare duj džuvlja save meljin ano mlin, jekh ka lol pe, a i dujto ka ačhol. ³⁶ [Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol.]”

³⁷ Thaj e sikade pučlje e Isuse: “A kaj gova, Gospode?”

A vov vačarda lenđe kaja paramič: “Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas.”†

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vačarda pe sikadenđe paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačen ane gova. ² Vačarda: “Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušende. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: ‘De ma pravda angle kova savo tužil man!’ ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil laće, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: ‘I ako ni darav

‡ **17,29** žuta bara save phabon sumpor § **17,31** Lenđe krovura sesa ravna thaj e manuša šajine te phiren pe lende il te bešen. * **17,32** Voj okrenisajli thaj dikhlja premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma. † **17,37** Kana e manuša dičen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, džanen kaj odori isi khanči mulo. Ko isto način, savorende ka avol očito kana e Devleso sudo avol.

taro Dol thaj ni mariv e manušenđe, ka pomoživ laće. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man! ”

⁶ Tegani vačarda o Gospod o Isus: “Šunen so vačarda o bičačutno sudija! ” ⁷ A so ka ćerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em dive? Vov li ka ačhavol len te adučaren? ⁸ Vačarav tumenđe, kaj ka aračhol len. Al me, o Čhavo e manušeso, kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačajipe?”

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Tegani o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije gođi pese kaj si čačutno thaj korkore pes dikhlje po baren averendar: ¹⁰ “Duj manuša đele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh si fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada: ‘Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.’

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdol ano nebo thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: ‘Devla, av milostivno mande, e grešnikose!’ ¹⁴ Vačarav tumenđe: o carinco đelo čhere opravdim o anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese, savo korkoro pes vazdol, ka avol ponizime, a savo korkoro pes ponizil ka avol vazdime.”

O Isus blagoslovil e čhavoren

(Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhlje gova e sikade vačarde lende te ni ćeren gova. ¹⁶ A o Isus vačarda pe sikadenđe: “Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavenđe preperol o Carstvo e Devleso! ¹⁷ Čaće vačarav tumenđe, savo ni primil o Carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!”

Pharo e barvalenđe te den ano Carstvo e Devleso

(Mt 19,1-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Thaj pučlja e Isuse jekh šorutno: “Učitelju šukareja, so te ćerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

¹⁹ A o Isus phenda lese: “Sose akhare man šukareja?† Khoni naj šukar samo o Dol. ²⁰ E Devlese zapovestura džane: ‘Ma čher preljuba’, ‘Ma mudar’, ‘Ma čor’, ‘Ma svedoči xoxavne’, ‘Poštuji će dade thaj će da!’ ”

²¹ A o šorutno vačarda: “Sa kava ćerdem taro mo ternipe.”

²² A kana šunda kava o Isus vačarda lese: “Vadži jekh trubul tut: bićin sa so isi tut thaj de e čororende thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!” ²³ A kana gova šunda o barvalo, sasa bibaxtalo, golese kaj sasa but barvalipe i ni manglja te bićinol sa.

²⁴ A kana dikhlja le o Isus kaj sasa bibaxtalo, vačarda: “Kobor si pharo e barvalenđe te den ano Carstvo e Devleso! ²⁵ Poloče si e kamilaće te načol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano Carstvo e Devleso!”

* **18,6** Avere lafurenar: “Kava sudija sasa nepravedano, al obratin pažnja ke okova so vov odlučisada te ćerol!” † **18,19** šukareja O Isus pučlja e manuše te dičhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvatil le sar Devle, vov onda ka prihvatil e Isuseso poziv te biknol sa so isi le i te džal pale leste.

²⁶ A kola save šunde le, pučlje le: "A ko šaj te spasil pe?"[‡]

²⁷ A o Isus vačarda: "So si nemoguće e manušenje, e Devlese si moguće."

²⁸ Thaj o Petar phenda: "Ak, amen sa ačhadam sa so sasa amen thaj pale tute dža."

²⁹ A o Isus vačarda lenđe: "Čače vačarav tumenđe: Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe deja, il e čhaven pašo Carstvo e Devleso ³⁰ ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil džuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol."

*O Isus vačarol vadži jekh drom tar po meripe
(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)*

³¹ Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vačarda lenđe: "Ake dža upre ano Jerusolim. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e manušeso. ³² Kaj ka den ma ke manuša save ni džanen e Devlese[§] thaj ka maren muj mancar, ka ladžaren ma thaj ka čhungaren ma. ³³ Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma, a o trito đive ka uštav tare mule."

³⁴ Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vačarda o Isus. O značenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lenđe vačardo.

*O Isus sastarol e kore manuše
(Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)*

³⁵ A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, sasa jekh koro manuš savo bešindo manglarola ko drom. ³⁶ Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načhen, pučlja: "So si gova?" ³⁷ Thaj vačarde lese kaj načol o Isus taro foro Nazaret. ³⁸ Thaj o koro dija vika: "Isuse, Čhaveja e Davideso,* smiluji tut pe mande." ³⁹ Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te ma dol vika gači thaj vov pozurale dija vika: "Čhaveja e Davideso, smiluji tut pe mande!"

⁴⁰ O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: ⁴¹ "So mande te čerav tuće?"

A vov vačarda: "Gospode! Mangav te dikhav!"

⁴² A o Isus phenda lese: "Čo pačajipe sastarda tut. Ake, dikh!" ⁴³ Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlje kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

¹ Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, ² avilo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šorutno e carincurengo thaj sasa barvalo. ³ Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. ⁴ Thaj prastaja po anglal,

[‡] **18,26** E Jevreja mislisade kaj o manuš čerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada le golese sosi gova manuš pravredno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravredna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostavisade kaj e čorore manuša našti te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo.

[§] **18,32** Ke Rimljanura * **18,38** O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. "Čhavo e Davideso" sasa titula/naziv za ko Mesija.

uštilo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj džanglja kaj o Isus ka načhol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre thaj vačarda lese: “Zakej! Ulji sigate! Ađive trubul te avav gosto ane čo čher.”

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš thaj anda le an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnjikoso.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Gospodese: “Gospode! Ak opaš mo barvalipe ka dav e čororende thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar droma po but.”

⁹ A o Isus vačarda lese: “Avilo ađive spasenje kale čherese,† golese kaj si i kava čhavo e Avraameso! ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e manušeso aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo.”

Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar

(Mt 25,14–30)

¹¹ But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lenđe jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalem thaj dije gođi kaj akana ka avol o Carstvo e Devleso.‡ ¹² Thaj o Isus vačarda gijate: “Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen piren slugen thaj dija len po opaš kila srebro[§] thaj vačarda lenđe: ‘Trgugin sa dži kaj ni avav.’ ¹⁴ A e manuša tar lesi phuv mrzisade le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: ‘Ni manga vov te carujil pe amende.’

¹⁵ Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e srebrenjakura, te dičhol so čerde. ¹⁶ Tegani avilo o angluno thaj vačarda: ‘Barutneja! Čerdem deš droma po but srebro nego so dijan ma.’ ¹⁷ Thaj vačarda lese o caro: ‘But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno ak dav tut te ave pe deš forura embaro.’

¹⁸ Thaj avilo o dujto thaj vačarda: ‘Gospodarona! Čerdem pandž droma po but srebro nego so dijan ma.’ ¹⁹ O caro vačarda: ‘Šukar! Tu av embaro pe pandž forura.’

²⁰ O trito avilo thaj vačarda: ‘Gospodarona! Ake čo srebro. Garadem le ano kotor e šejengo ²¹ golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro thaj čide so ni sejsadan.’*

²² A o caro vačarda lese: ‘Pale će lafura ka sudiv tut, bilačheja slugo! Džangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro thaj čidav so ni sejsadem? ²³ Pa sose ni dijan mo srebro e trgovcurende thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?’ ²⁴ Thaj vačarda averende so ačhile

* **19,7** E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije gođi kaj nijekh manuš ne bi trubula te družil pe lenzar. † **19,9** Avilo ađive spasenje kale čherese Avere lafurencar: “O Dol spasisada e manušen save živin an kava čher.” ‡ **19,11** akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalem. Avere lafurencar: “kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo”. § **19,13** Ano original ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otrpillike trine čhonendi plata). * **19,21** le so naj čiro thaj čide so ni sejsadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il tari banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadisada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buća.

angle leste: 'Len gova srebro lestar thaj den le okolese so isi le pandž kile srebrenjakura.'

²⁵ Thaj vačarde lese: 'Gospodarona! Le isi le pandž kile srebro.'†

²⁶ A o caro vačarda lende: 'Golese kaj vačarav tumende kole so isi ka dol pe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. ‡ ²⁷ A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari thaj čhinen len angle mande.' "

*O Isus avol ano Jerusalem sar Mesija
(Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Jn 12,12-19)*

²⁸ Thaj kana vačarda lende gova o Isus ěelo anglal thaj ěelo upre ano foro Jerusalem. ²⁹ Kana avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo Maslinsko brego, bičhalda pe dujen sikaden. ³⁰ Thaj vačarda lende: "Džan ane gova gav angle tumende thaj ka aračhen cikne here phanglo pe savo vadži nijekh manuš ni uklilo. § Putren le thaj anen le. ³¹ Thaj ako khoni pučol tumen: 'Sose putren le?', gija vačaren lese: 'E Gospodese trubul.' "

³² Kana ěele, arakhlje sar so vačarda lende o Isus. ³³ A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?"

³⁴ A von vačarde: "E Gospodese trubul." ³⁵ Thaj ande le ko Isus thaj čhute pe fistanura po cikno her thaj bešljarde e Isuse pe leste.

³⁶ Thaj kana ěelo o Isus nakaro Jerusalem, e manuša čhute pe fistanura ko drom te den čast e Isuses. ³⁷ Kana avilo pašo than kaj počnil o Maslinsko brego, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlje. ³⁸ Vačarde:

"Blagoslovimo o caro

savo avol ano alav e Gospodeso!

Mir ko nebo

thaj slava e Devlese ko učipe!"

³⁹ Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: "Učitelju! Vačar će sikadende te ma phenen gova!"

⁴⁰ Thaj o Isus vačarda lende: "Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!"

O Isus rovol e Jerusalmese kaj ni pindžarda le

⁴¹ Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusalem dikhlja o foro thaj ruja lese.

⁴² Vačarda: "O, so bi mangava i tu ađive te džane so ka anol će mir!* Akana si kasno i o mir garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e đivesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka ćićiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhaven nijekh bar ko leso than, golese kaj ni džangljan o vreme kana avilo tute o Dol."†

† **19,25** Ano original ačhol: deš mine. ‡ **19,26** Avere lafurencar: "Sa okola save koristin ko šukar okova so dol pe lende, ka dol pe lende po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar..." § **19,30** savo vadži nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodije pe životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7). * **19,42** O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusalem propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa. † **19,44** Ke 70. berš palo Hristeso bijandipe, i rimsko vojska opkolisada o Jerusalem thaj mudarda buten manušen.

*O Isus tradol e trgovcuren andaro Hram
(Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Jn 2,13-22)*

⁴⁵ Kana dija ano Hram o Isus lija te tradol okolen save bičinena ane leste. ⁴⁶ Vačarda: "Ano Sveto lil ačhol: 'Mo čher ka avol čher e molitvako', a tumen čerden le 'čher kaj garaven pe e čora.'"

⁴⁷ Taj o Isus sikada ano Hram dži jekh đive. Taj e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manušenđe šorutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhlje so te čeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste taj šunde sa lese lafura.

20

*E Isuseso vlast
(Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)*

¹ Jekh đive kana o Isus ano Hram sikada e manušen taj vačarda o Lačo lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono taj e phuredera. ² Taj pučlje le: "Vačar amende kotar tuće pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?"

³ A o Isus vačarda lenđe: "I me tumen ka pučav. Vačaren mande: ⁴ O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?"

⁵ Taj von vačarde maškar peste: "Te vačardam kaj si taro Dol, ka vačarol sose ni pačajam e Jovane. ⁶ A te vačardam kaj si tare manuša, savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o Krstitelj sasa proroko." ⁷ Taj von vačarde e Isuseso: "Ni džana ko dija pravo e Jovane te krstil."

⁸ A o Isus vačarda lenđe: "Ni me ni ka vačarav tumenđe kotar mande kava pravo."

O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilache manušencar saven isi vinograd

(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)

⁹ Taj o Isus lija te vačarol kaja paramič: "Jekh manuš sadisada drakha ane vinograd taj iznajmisada e manušenđe i phuv te čeren bući gothe, a vov đelo ko foro te bešol pherdo berša. ¹⁰ Taj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te čidol o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save čerde bući ki drakh marde le taj bičhalde le čuče vastencar. ¹¹ Taj bičhalda avere sluga, a i gole marde taj ladžarde taj bičhalde le čuče vastencar. ¹² Taj bičhalda tritone, a le ratvarde le taj tradije le.

¹³ Tegani o manuš kasi sasa i drakh vačarda: 'So te čerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.'

¹⁴ A e manuša save čerde bući ki drakh kana dikhlje lese čhave, vačarde jekh averese: 'Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!' ¹⁵ Taj ikalde le avral tare drakha taj mudarde le.

So den gođi so ka čerol o manuš so si lesi drakh kale manušenđe kana ka šunol so čerde? ¹⁶ Ka avol taj sa ka mudarol e bučarnen taj i drakh ka iznajmil averende."

A kala save šunde vačarde e Isuse: "Ma te dol o Dol gova te avol!"

¹⁷ A o Isus dikhlja ane lende taj vačarda: "A so ačhol ano Sveto lil: 'O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara

ćerdilo emglavno bar taro ugao?'

¹⁸ Savo perol pe gova bar, o bar ka phadol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le."

¹⁹ Taj dikhlje e šorutne sveštenikura taj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar.

*E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez
(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)*

²⁰ E učitelja tare Mojsijaso zakono taj e šorutne sveštenikura dikhlje po Isus taj bičhalde ke leste špijunuren, save ćerde pe čačutne, te bi dole e Isuse kaj vačarol khanči bilače te bi dena le ko rimsko upravitelji. ²¹ Taj pučlje e Isuse: "Učitelju! Džana kaj šukar vačare taj sikave taj ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. ²² Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?"*

²³ A o Isus dikhlja lengo lukavstvo taj vačarda lenđe: ²⁴ "Sikaven mande jekh srebrno parava† savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare taj kaso alav?"

A von savore vačarde: "E caroso."

²⁵ A o Isus vačarda lenđe: "Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese." ²⁶ Taj naštine te aračhen khanči bilače ane lese lafura angle manuša taj divisajle pašo lesa vačaripe taj khanči ni vačarde.

*E manuša saven o Dol dičhol sar dostojna, ka ušten tare mule
(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)*

²⁷ Gija avile nesave sadukejura‡ save vačarena kaj khoni ni ka uštol tare mule taj pučlje e Isuse: ²⁸ "Učitelju! O Mojsije pisisada amende kava zakono kana merol nekaso phral taj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso taj te phiravol lesa alav. ²⁹ Sesa efa phrala, a angluno lija romnja taj mulo bize čhave, ³⁰ taj o dujto lija la taj vov mulo, ³¹ taj o trito lija la, i gija so efa. Taj ni ačhade čhaven pale peste taj savore mule. ³² Taj empalal muli i romni. ³³ Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so efanendi romni?"

³⁴ Taj o Isus vačarda lenđe: "Manuša kale svetose len pe taj den pe. ³⁵ A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule taj ka aven džuvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe taj ni ka den pe. ³⁶ Golese kaj ni ka meren, ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. ³⁷ A kaj e mule ka ušten taj i o Mojsije vačarda ando Sveto lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospode dol vika sar Devle e Avraameso taj Devle e Isaakoso taj Devle e Jakoveso.

* **20,22** Nadisajle kaj o Isus ka vačarol il "va" il "na." Te vačarda "va," onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vačarol lende te počinen o porezi za ko strano vlast. A te vačarda "na," onda e verska anglune šajine vačaren e Rimljanurende kaj o Isus sikavol e manušen te phaden e rimska zakonura. † **20,24** Ano original ačhol "dinari", rimska srebrenjakura pare. ‡ **20,27** sadukejura Glavno jevrejsko versko taj političko grupa. Prihvatise samo anglune pandž knjige tari Purani Sovli (Stari Zavet) i ni veruisade ano džuvdipe palo meripe.

38 A o Dol naj Dol e mulengo nego e džuvdengo, golese so si lese savore džuvde.”Š

39 A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde e Isusese: “Učitelju! Šukar vačardan.” 40 Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

O Hrist si po baro taro caro o David

(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

41 Thaj o Isus pučlja len: “Sar gova šaj vačaren kaj si o Hrist čhavo e caroso e Davideso? 42 Kana korkoro o David vačarol ane po Psalm savo ačhol ano Sveto lil:

‘Vačarda o Gospod e Gospodese mingrese:

Beš ko počasno than paše mande*’

43 dži kaj ni pašljarav e dušmanen tale pingre čire.’

44 O David akharda e Hriste Gospode, pa sar šajine te avol lesa čhavo?” †

O Isus upozoril pe sikaden te aračhen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakono

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

45 Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadenđe: 46 “Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakon save manden te džan ane bare fistanura thaj rođen e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lenđe anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, 47 save ko xoxaipe len o imanje e udovicengo, xoxavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime.”

21

I udovica dija sa so isi la e Devlese

(Mk 12,41–44)

1 Thaj ano Hram o Isus dičhola sa e barvalen sar čhunen daro e Devlese ani hramsko riznica. 2 Thaj dikhlja jekha čora udovica sar čhuta duj emcikne pare.* 3 Thaj vačarda: “Čače, vačarav tumenđe, kaja čorori udovica čhuta po but e Devlese savorendar! 4 Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

O Isus vačarol tar okova so ka avol e Hramesa

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

5 Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hram kaj si lačhardo lače barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: 6 “Ka avol o đive, tare sa kava so dičhen, ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimu.”

7 A e sikade pučlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

Š 20,38 Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vadži uvek duxovno džuvde. Avere lafurencar: “nego o Dol okolende kaso duxo si vadži džuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo duxo vadži živil ane Devleso prisutnost.” * 20,42 Beš ko počasno than paše mande Ano original ačhol: “ki desno strana mandar”. † 20,44 Sar o David akharda e Mesija “Gospod”, gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko. * 21,2 Ano original ačhol “lepton”. Lepton sesa pare tare emcikno vrednost.

⁸ A o Isus vačarda lende: “Aračhen tumen ma te xoxaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese kaj si Mesija[†] vačarindoj: ‘Avilo o vreme!’ Ma pačan ane lende.

⁹ A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate.”

Znakura thaj progono save ka aven

¹⁰ Tegani o Isus vačarda lende: “Ka maren pe e manuša e manušencar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe thaj ka avol bokhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen thaj ka traden tumen thaj ka den tumen ke sudije e sinagogende thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade.

¹³ A gova ka avol tumende te bi vačarena lende mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače našti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. ¹⁸ Al o bal tumare šorestar ni ka perol. ¹⁹ Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen džuvdipe bizo meripe.”

O uništipe e Jerusalmeso

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ O Isus vadži vačarda: “A kana dičhen kaj o Jerusalm opkolimo e vojskasa, te džanen kaj avilo o vreme te avol pusto. ²¹ Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusalm nek ikljen avral thaj save si avral ma te irin pe an leste. ²² Golese kaj gola divesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa okova so si pisimo ano Sveto lil. ²³ Al pharo e khamnjende thaj kolende save den čučiči ane gola divesa! Golese kaj ka avol baro bilačhipe ki phuv thaj bari holi pe kala manuša. ²⁴ Von ka mudaren kalen manušen e oštrone mačosa thaj ka indaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalm ka uštaven e manuša save ni džanen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo.”

O Isus vačarol kaj ka iril pe ki phuv

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ Vadži o Isus vačarda: “Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. ²⁶ E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e nebosozuralipe ka tresil pe. ²⁷ Tegani man, e Čhave e manušese, ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. ²⁸ A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelj avol tumende.”

[†] 21,8 Ano original ačhol: “ke mo alav i ka phenen ‘Me sem’ ” [‡] 21,18 Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vačarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lende telura palem sigurno ka ušten tare mule ko dive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran.

*Paramič tari smokva**(Mt 24,32; Mk 13,28)*

²⁹ Taj o Isus vačarda lenđe i paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. ³⁰ Kana dičhen kaj ikljen e luluda lenđe džanen kaj paše si o milaj. ³¹ Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o Carstvo e Devleso. ³² Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava ni avol. ³³ O nebo thaj i phuv kaj načhen, a mo lafi ni ka načhol.”

*Aven džungade**(Mt 24,36-51; Mk 13,32-37)*

³⁴ Pale gova o Isus vačarda: “Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe thaj matipe thaj e brigencar kale svetose thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom. ³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol thaj te ačhen bizi ladž ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e manušeso.”

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a ki rat suta ko Maslinsko brego. ³⁸ Taj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22*O Juda mandol te izdol e Isuse**(Mt 26,1-5, 14-16; Mk 14,1-2, 10-11; Jn 11,45-53)*

¹ Paše sasa e bare đivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. ² Taj e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Satana dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Đelo thaj vačarda e šorutne sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Taj von radujisajle thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. ⁶ Taj o Juda dija po lafi. Taj vov rodija škar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

*Angluno đive tare bikvasacose mangre**(Mt 26,17-19; Mk 14,12-16)*

⁷ Taj avilo o angluno đive e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te činol pe o pashalno bakroro, ⁸ o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: “Džan thaj čeren amende Pasha te šaj te xa.”

⁹ A von pučlje le: “Kaj mande te čera la?”

¹⁰ A o Isus vačarda: “Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo inđarol ano khoro paj. Džan pale leste ane savo čer vov džal, ¹¹ thaj pučen gole čherutne: ‘O učitelji pučol an savi soba šaj xal i Pasha pe sikadencar?’ ¹² Taj vov ka sikavol tumende bari upruni soba savi si postavimi. Gothe čeren i Pasha.” ¹³ Taj o Jovane thaj o Petar đele ano foro i arakhlje sar so vačarda lenđe o Isus thaj gothe čerde i Pasha.

*Poslednjo večera kaj o Isus čerol o Nevo Savez**(Mt 26,20-30; Mk 14,17-26; Jn 13,21-30; 1. Kor 11,23-25)*

¹⁴ Taj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurencar. ¹⁵ Taj vačarda lenđe: “But mangljem te xav kaja Pasha

tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vačarav tumenđe kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano Carstvo e Devleso.”*

¹⁷ Taj lija o tahtaj e moljasa taj dija hvala e Devlese taj vačarda: “Len taj ulaven la maškare tumende. ¹⁸ Vačarav tumenđe, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o Carstvo e Devleso.”

¹⁹ Taj lija o mangro, dija hvala, taj phaglja le taj ulada e sikadenđe vačarindoj: “Kava si o telo mingro savo dol pe tumenđe. Kava čeren te den tumen godi mandar.” ²⁰ A palo xape lija o tahtaj e moljasa taj vačarda: “Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo čordol tumenđe.

²¹ A ak mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. ²² Taj me, o Čhavo e manušeso, mora te merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!” ²³ Taj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar.

Savo si embaro ano carstvo e Devleso trubul te kandol
(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ Taj lije te čeren čingara maškare peste ko lendar bi avola embaro. ²⁵ A o Isus vačarda lenđe: “E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša taj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si ‘manuša save but den šukaripe’. ²⁶ A tumen ma čeren gijate! Nego ko si tumendar embaro te avol emcikno taj savo si voda nek avol kova savo kandol. ²⁷ Golese ko si embaro? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. ²⁸ A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. ²⁹ Taj ačhavav tumenđe o carstvo sar mo Dad so ačhada mande ³⁰ te xan taj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo taj te bešen ko tron taj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraelese.”

Ispunil pe ano Sveto lil so si pisimo taro Isus
(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ Taj vačarda o Isus: “Simone! Simone! Ak o Satana mandol te sejil tumen sar so sejil pe o điv.† ³² A me molisaljem tuće čo pačajipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave će phralen!”

³³ A o Petar vačarda lese: “Gospode! Spremno sem ano phanglipe taj ano meripe tusa te džav!”

³⁴ A o Isus vačarda lese: “Vačarav tuće, Petre! Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindžare man.”

³⁵ Taj vačarda lenđe: “Kana bičhaldem tumen bize kese parencar taj bize traste taj bizo pođipe, so naj sasa tumen?”

A von vačarde lese: “Khanči.”

* **22,16** I Pasha dola godi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbano cikne bakrore taj čhute leso rat ke vudara pire čherende. Ko slično način, o Isus si e Devleso cikno bakrore taj e Isusese ratesa oslobodil pire narodo taro ropstvo e grehoso. O Isus palem ka avol taj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka čeren baro xape taj ka slavin e Devle savo ikalda len. † **22,31** O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuš so crdol o điv tari ljuska.

³⁶ A o Isus vačarda lenđe: “A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese.‡

³⁷ Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil mandar: ‘Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save phađen o zakono.’ Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čače.”

³⁸ A von vačarde lese: “Gospode! Ak, isi amen duj mačura.”

A vov vačarda lenđe: “Šukar si!”§

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Thaj iklindoj gothar, pale po adeti, đelo ko Maslinsko brego. A pale leste đele e sikade lese. ⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vačarda lenđe: “Molin tumen te ma peren ano iskušenje!”

⁴¹ Thaj crdijape lendar gači kobor šaj te čhudol pe bar thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: ⁴² “Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav.” ⁴³ Tegani sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le.

⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj lesa sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lenđe. ⁴⁶ Thaj o Isus vačarda lenđe: “Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!”

O Juda izdol e Isuse

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Thaj dok o Isus vačarda, e manuša thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena premal leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le.†

⁴⁸ A o Isus vačarda lese: “Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e manušese?”

⁴⁹ A kana e sikade dikhlje so ćerdol, vačarde “Gospode! Te maramen li? Isi amen mačura.” ⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e bare sveštenikoso thaj čhinda lesa desno kan.

⁵¹ A o Isus vačarda: “Mučhen len! Nek ćeren gova!” Thaj dolda lesa kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vačarda e manušende so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: “Aviljen pale mande sar po razbojniko čhurenar thaj kaštencar te dolen man! ⁵³ Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako đive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil.”‡

‡ **22,36** Kana e sikade lije te vačaren o Lafi e Devleso, o Isus sasa popularno, thaj e manuša pherde ilesa ćerena gostoprinstvo kolende save vačarena e Isuseso haberi. E buča akana promeniasjle akana but manuša suprostavin pe e Isuseso thaj lese haberese, pa e sikade mora te aračhen pe thaj te aven spremna paše pire potrebe thaj i zaštita. § **22,38** Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurenar: “Akana isi amen dovoljno mačura”, il 2. O Isus mandol te prestantin te vačaren golestar kaj isi len mačura: “Dosta vačarden tare mačura.” Kana o Isus vačarda lenđe kaj trubul te činjen pese mačura, vov vačarda lenđe tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čače von te činjen mačura em te maren pe. * **22,44** An nesave purane grčka rukopisura naj 43. i 44. retka. † **22,47** Nekobor purane rukopisura dodajin: “Golese kaj gija dija znako: ‘Kas čumidav gova si.’ ” ‡ **22,53** sila e kalimasi vladil značil “vreme kaj o Satana delujil”.

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Jn 18,15-18, 25-27)

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inđarde le ke bare sveštenikoso čher. A o Petar odural đelo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarde jag ani avlin, bešle savore katane thaj o Petar bešlo lencar. ⁵⁶ Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag thaj dikhlja nakar leste thaj vačarda: "Kava sasa lesa!"

⁵⁷ A o Petar xoxada vačarindoj: "Džuvlije! Me ni pindžarav le!"

⁵⁸ Nekobor pale gova pindžarda le aver thaj vačarda: "Tu san jekh lendar!"

A o Petar vačarda: "Manušeja, naj sem."

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: "Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!"

⁶⁰ A o Petar vačarda: "Manušeja! Ni džanav so tu phene!" Thaj sigate dok vov vačarda o bašno đilabija. ⁶¹ Thaj irisajlo o Gospod thaj dikhlja e Petre thaj o Petar dija pe gođi so vačarda lese: "Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindžare man." ⁶² Thaj o Petar ikliło avral thaj zurale ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. ⁶⁴ Thaj učarde lese jakha thaj marde le thaj pučlje le: "Prorokuji ko čalada tut?" ⁶⁵ Thaj but avera bilače buća vačarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Jn 18,19-24)

⁶⁶ Thaj kana sasa sabalin, čidije pe e narodna phuredera thaj e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle manuša e Bare sudose ⁶⁷ vačarindoj: "Tu li san o Hrist? Vačar amende."

A o Isus vačarda lende: "Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khanči, ni ka vačaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol."

⁷⁰ Savore vačarde: "Tu li san o Čhavo e Devleso?"

A o Isus vačarda lende: "Korkore vačarden kaj sem me."

⁷¹ A von vačarde: "So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesu muj."

23

Inđarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Jn 18,28-37)

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko upravniko. ² Thaj lije te vačaren bilače e Isusestar: "Arakhljam le sar xoxavol amare manušen thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hrist, caro."

³ A o Pilat pučlja le: "Tu li san o caro e Jevrejengo?"

A o Isus irindoj vačarda lese: "Gija si sar so tu vačare."

⁴ A o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manušende: "Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš."

⁵ A von dije zor vačarindoj: "Vov pire sikajimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalim!"

⁶ Taj kana šunda o Pilat, pučlja: “Vov li si tari Galileja?” ⁷ Taj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa ane gola đivesa ano Jerusalem.

⁸ Kana dikhlja o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar taj dija gođi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. ⁹ Taj o Irod pučlja baše but buča, a o Isus khanči ni vačarda lese. ¹⁰ A e šorutne sveštenikura taj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile taj baro bilačhipe vačarde lestar. ¹¹ A o Irod taj lese vojniskura ladžarde le taj asaje e Isuse, urade le ano carsko fostano taj bičhalda le palal ko Pilat. ¹² Taj ane gova đive mirisajle o Pilat taj o Irodo maškare peste, a angleder golestar sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat čidija e šorutne sveštenikuren taj e barutnen taj e manušen taj ¹⁴ vačarda: “Anden mande kale manuše taj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučljem le taj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhujen pe leste. ¹⁵ A i o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende taj ak, khanči ni čerda sosa bi zaslužila te avol mudardo. ¹⁶ Golese ka šibi le taj ka mukha le.” ¹⁷ [A trubuja ko prazniko te mučhen jekhe phangle manuše.]

¹⁸ A e manuša sa dije vika vačarindoj: “Le akale a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varnava sasa čhudio ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem taj mudarda nekas.) ²⁰ A o Pilat vadži jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. ²¹ A von dije vika: “Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!”

²² Taj o Pilat trito drom vačarda: “Savo bilačhipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sosa bi zaslužila te avol mudardo, gija ka šibiv le taj ka mukhav le.”

²³ A e manuša ni ačhile te vazden po glasno taj manglje te čhujen e Isuse ko krsto. I lenđi vika sasa po zurali taj po zurali. ²⁴ Taj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. ²⁵ Taj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna taj pašo mudaripe, a e Isuse dija lenđe sar so manglje.

E Isuse čhujen ko krsto

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)

²⁶ Taj kana indarde e vojniskura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina* savo avola taro polje taj čhute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. ²⁷ A palo Isus đe le pherdo manuša taj džuvlja save ruje taj žalisade le. ²⁸ A o Isus okrenisajlo premal lenđe taj vačarda: “Čhejalen taro Jerusalem! Ma roven pale mande. Roven pale tumende taj pale tumare čhave. ²⁹ Golese dikh, aven e đivesa† ane save ka vačaren: ‘Blagoslovime kola džuvlja save našti bijanen taj e vođa save ni bijande taj e čučenđe save ni dije čuči!’‡ ³⁰ Tegani ka vačaren e planinende: ‘Peren pe amende!’

* **23,26** Foro ani severno Afrika † **23,29** Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada taj uništisada o Jerusalem taj mudarda buten. ‡ **23,29** An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalem ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušenđe save naj len čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lenđe čhave patin il meren.

thaj e bregurende: 'Učharen amen!' ³¹ Golese kaj ako akana ćerol pe kava e zelenone kaštesa, so ka avol e šuće kaštesa?"[§]

³² Inđarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare.

³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso,* gothe čhute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

³⁴ A o Isus vaćarda: "Dade! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so ćeren."[†] Thaj e vojnatura čhudije i kocka thaj ulade maškar peste leso fostano.

³⁵ But manuša aćhile thaj dikhlje sa gova, a e barutne marde muj thaj vaćarde: "Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hrist, birimo e Devlese."[‡] ³⁶ A e vojnatura marde muj lesa thaj avile paše leste thaj dije le šut.‡ ³⁷ Thaj vaćarde e Isusesa: "Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut."[§] ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo[§] kala lafura: "Kava si Caro e Jevrejengo."

³⁹ A jekh tare bilačhe manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vaćarda lese: "Te san tu o Hrist, spasi tut thaj amen!"

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vaćarda: "Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo?" ⁴¹ Amen sam čaće osudime, golese sam kate amare bućende, a vov nisavo greh ni ćerda."

⁴² Thaj vaćarda e Isusesa: "Isuse, de tut gođi pe mande thaj av mande milostivno kana ka rese ane po carstvo."^{*}

⁴³ Thaj vaćarda lese o Isus: "Čaće vaćarav tuće: ađive ka ave mancar ano raj."

E Isuseso meripe

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga[†] pharadili ke opaš. ⁴⁶ Thaj o Isus dija vika andar sa o glas: "Dade! Ane ćire vasta mukhav mo duxo." Thaj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vaćarda: "Čaće kava manuš sasa čaćukano devlikano manuš!" ⁴⁸ Thaj sa e manuša save ćidije pe te dićhen kava, kana dikhlje so sasa, irisajle thaj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so džanglje e Isuse thaj e džuvlja so avile lesa tari Galileja aćhile po dur thaj dikhlje kava.

E Isuse ćhuvěn ano limori

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

§ **23,31** Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora za ki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuće kašta. Zaslužisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura. * **23,33** Golgota † **23,34** A o Isus vaćarda: "Dade! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so ćeren." Ane nesave purane grćka rukopisura ni aćhol kaja rećenica. ‡ **23,36** dije le šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obićna manuša pilje. E vojnatura asaje e Isusesa gija so dije le jeftino pijipe nekase ko vaćarol pese kaj si caro. § **23,38** Ane nesave rukopisura aćhol: kaj si pisimo ko grćki, latinski thaj jevrejski * **23,42** Ano original aćhol: "Detu gođi mande, Isuse, kana ka ave ane ćo carstvo" † **23,45** firongaKaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko thaj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram.

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače devlikano ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so ćerde e Isuseso thaj ađučarda o Carstvo e Devleso. ⁵² Ďelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj paćarda le ćaršafesa thaj ćhuta le ano limori savo sasa hundo ano bar,[‡] ane savo khoni naj sasa ćhuto. ⁵⁴ Ćerda gova jekh ěive anglo savato, § a o savato lija te ikljol.

⁵⁵ A e dźuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, ěele palo Josif i dikhlje o limori i sar ćhute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle ćhere te ćeren o miris thaj so te maćhen e Isuseso telo. Kana sa ćerde, već avilo o savato i naštine ćeren khanći gova ěive pale Mojsijaso zakono.

24

E Isuseso uštipe tare mule

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Jn 20,1-9)

¹ Ko angluno ěive palo savato, rano sabalin avile e dźuvlja ko limori thaj ande mirisura save ćerde ² thaj arakhlje o bar* crdimo taro limori. ³ Ďije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pućlje pe so sasa gova, dikh, duj manuša aćhile angle lende ane sjajna fostanura. ⁵ E dźuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pućlje e dźuvljen: “Sose roden e dźuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštulo tare mule! Den tumen gođi so vaćarda tumende dok vadźi sasa ani Galileja: ⁷ ‘Me, o Ćhavo e manušeso, trubul te avav dindo ane vasta e manušende e grešnonende thaj ka ćhuvan ma ko krsto thaj trito ěive ka uštav.’ ”

⁸ Thaj ěije pe gođi so vaćarda lende o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vaćarde sa e dešujekhe apostolurende thaj savorende averende. ¹⁰ A gola dźuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi deđ thaj avera save vaćarde kava e apostolurende. ¹¹ Thaj e apostolurende kala lafura sesa sar xoxaipe thaj ni paćaje e dźuvljende. ¹² Al o Petar uštulo thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlja samo o ćaršafi savo aćhilo thaj ěelo thaj ćudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadende ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova ěive duj e Isuseso sikade ěele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalem dešujekh kilometra.† ¹⁴ Thaj phirindoj vaćarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vaćarde maškar peste thaj pućlje khanći jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende thaj ěelo lencar. ¹⁶ Al lende jakhende ni sasa mukhlo te pindźaren le.

¹⁷ A o Isus pućlja len: “Sostar gova vaćaren maškar tumende phirindoj?” Aćhile i tuźnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vaćarda e Isuseso: “Tu li san jedino abandźija ano Jerusalem savo ni šunda so sasa kala ěivesa odori?”

¹⁹ Thaj o Isus pućlja len: “So sasa gova?”

‡ **23,53** E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, ćerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. § **23,54** ěive kana e manuša spremina pe za ko jevrejsko ěive te odmorin pe, ěive e savatoso. * **24,2** o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gaći baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than. † **24,13** Ano original aćhol: “šovardeš stadijumura”

Thaj von phende lese: "Gova so ćerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vaćaripe thaj ano ćeripe anglo Dol thaj angle manuša. ²⁰ Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj ćhute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajljam kaj vov ka ikalol[‡] o Izrael. Ake trito đive sar sasa sa gova. ²² Thaj bunisade amen nesave džuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lenđe kaj si o Isus džuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar đele ko limori thaj dikhlje kaj si o limori ćučo, sar so vaćarde e džuvlja, al ni dikhlje e Isuse."

²⁵ A o Isus vaćarda lenđe: "O bigodaće manušalen! Pharo tumende te paćan so vaćarde e prorokura ano Sveto lil! ²⁶ Ni li von vaćarde kaj o Hrist ka naćhol sa gova bilaćhipe angleder so o Dol ka proslavil le?" ^{§ 27} Thaj lija te objasnil lenđe o Isus so si pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije thaj sa e prorokura ano Sveto lil.

²⁸ Thaj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus ćerda pe kaj mandol te dźal po dur lendar. ²⁹ Thaj von aćhade le vaćarindoj: "Ać amencar! Nakhlo o đive thaj i rat lija te perol!" Aćhilo thaj dija lencar ano ćher. ³⁰ Thaj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le thaj phaglja le thaj dija len. ³¹ Tegani lenđe jakha putajle thaj pindźarde le. Thaj sigate hasajlo.

³² Thaj von vaćarde jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vaćarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Sveto lil?" ³³ Thaj ućtile ane gova sato thaj irisajle ano Jerusalem. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore thaj save sesa lencar. ³⁴ Thaj e dešujekh sikade vaćarde lenđe: "Ćaće ućtilo o Gospod thaj sikada pe e Simonese!" ³⁵ Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vaćarde so sasa thaj sar pindźarde e Isuse kana phaglja o mangro.

*O Isus sikadol pe sikadende
(Jn 20,19-23)*

³⁶ A kana von gova vaćarde, o Isus tar jekh drom aćhilo maškare lenđe thaj vaćarda lenđe: "Mir tumende." ³⁷ A von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije gođi kaj dićen duxo. ³⁸ Thaj vaćarda lenđe: "Sose daran? Thaj sose ni paćan? ³⁹ Dićen me vasta thaj me pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dićen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dićen man isi!" ⁴⁰ Thaj dok vaćarola sa gova sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

⁴¹ Sesa gija zaćudime em radosna kaj naštine paćan thaj pućlja len: "Isi li tumen khańći xamase?" ⁴² A von dije le kotor peće maće. ⁴³ Thaj lija o Isus em xalja angle lenđe.†

⁴⁴ Thaj vaćarda lenđe: "Kava si okova sostar vaćardem tumende kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ane Mojsijasno zakono thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane Psalmura." ⁴⁵ Tegani

‡ **24,21** ikalol oslobodil il otkupil il izbavil il spasil. (Dikh "otkupipe, te otkupil pe" ano rećnik.)

§ **24,26** Kava odnosil pe ke Isuseso poćetak te vladil i te primil o ćast thaj i slava. * **24,40** sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto Ano original aćhol: "sikada pe vasta thaj pe pingre". Ke vasta thaj ke pingre vadźi aćhile lese oźiljkura tare eksera save ćhute le ko krsto.

† **24,43** Gova ćerda te sikavol lenđe kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan.

putarda lenđe jakha te haljaren o Sveto lil. ⁴⁶ Thaj vačarda lenđe: “Gija si pisimo ano Sveto lil, kaj trubul o Hrist te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito đive. ⁴⁷ Thaj an lesa alav ka vačarol pe sa e manušende, počnindoj taro Jerusolim, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lenđe grehura. ⁴⁸ A tumen sen kola save dikhlje sa kava so sasa.

⁴⁹ Thaj dikh, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar mo Dad so obečisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusolim sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!”[‡]

O Isus iril pe ano nebo

(Mk 16,19–20; Buća 1,9–11)

⁵⁰ Thaj o Isus indarda len dži ko gav i Vitaniya. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. ⁵¹ Thaj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar thaj lija te uštol ko nebo. ⁵² Thaj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusolim radosna. ⁵³ Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.

[‡] **24,49** Ano original ačhol: “dok naj sen urade e silasa”. Devlesi sila ka učharol len ko isto način sar e šeja so učharen e manuše. Golesa ka dobin sila taro Sveto Duxo sar bi šajine te svedočin averende taro Isus.